

RÖTT

NUMMER 3/2022

Vad står
på spel för
Transport?

KRÖNIKA

”Det är en stor -
och viktig! - del av
ditt liv som förloras
när du sparar dig in
i en framtid”

NOOSHI DADGOSTAR TVEKAR INTE:

-Vi står våldigt starka

Fisksätra
- inte utsatt
men eftersatt

Nytt uppsving
för rörelserna

Klimat och
rättvisa måste
gå ihop

Athena
Farrokhzad om
åsnans (val) år

FOTO: HASSE HEDSTRÖM

4

Eftersatt, inte utsatt

Vad är vänsterns svar på segregationen? Rött åkte till Fisksätra och pratade med boende, föräldrar och lokalpolitiker.

FOTO: AGNES STUBER

14

Ta tillbaka kontrollen

Nooshi Dadgostar intervjuas inför ett viktigt, jämnt val. Vad är det bästa vi åstadkommit under mandatperioden. Hur ser vägen framåt ut?

ILLUSTRATION: MIA FERNAN

24

Klimatomställningen

Vänsterpartiets Elin Segerlind och Ali Esbati redogör för hur vår klimatpolitik kan förenas med social rättvisa.

Mer än så säger FIRE-rörelsen och drömmarna om ekonomiskt oberoende någonting om tillståndet för arbetskritiken idag

Elin Grelsson Almestad, sidan 9

FOTO: CLAUDIA MENA

Hör av dig till Rött!

Åsa Mattsson, redaktör
asa.mattsson@riksdagen.se

Sam Carlshamre, politisk redaktör
samuel.carlshamre@riksdagen.se

Martin Thåström, reporter
martin.thastrom@vansterpartiet.se

Agnes Stuber, bildredaktör/formgivare
agnes.stuber@vansterpartiet.se

Har du frågor om ditt medlemskap? Behöver du adressändra eller vill du inte ha tidningen?

Kontakta medlemsservice på:
08-617 51 25
medlemsservice@vansterpartiet.se

Rött utges av Vänsterpartiet. Ansvarig utgivare: Aron Etzler **Redaktör:** Åsa Mattsson asa.mattsson@riksdagen.se 070 338 25 39
Omslag: Agnes Stuber **Formgivning:** Petter Evertsen (vik) **Postadress:** Rött, Vänsterpartiet, Riksdagen, 100 12 Stockholm **Tryck:** Billes AB, 2022
Prenumeration & adressändring: Pren. 200 kr/4 nr, medlemsservice@vansterpartiet.se 08-617 51 25 **Annonssinfo:** www.vansterpartiet.se/rott
Utgivning: 4 nummer per år, ca 30 000 ex. **Taltidning:** Beställ Daisyskiva via 08-615 66 60 tidningar@irismedia.se eller lyssna på www.vansterpartiet.se/rott

Gör vad du kan de timmar som återstår!

Så står vi här, dagar innan valet. Tillsammans har vi gjort en fantastisk valrörelse! Den värme jag känner när jag ser bilder från hela landet på vår valrörelse är speciell. Vi är så många människor, med olika bakgrund och drömmar. Det som förenar oss är en glöd och en tro på en bättre framtid.

Vi är stolta socialister, feminister, anti-rasister och klimatkämpar. Vi har en idé om ett helt annat samhälle. Andra partier sysslar med signalpolitik men det är vi som har modet att förändra på riktigt.

Vårt mål i detta val är en rödgrön regering och ett så stort vänsterinflytande som möjligt i riksdag, region och kommun. Det är med våra mandat saker och ting händer. Det visade vi med fajten runt marknadshyror, när vi höjde pensionerna och förbättrade sjukförsäkringen. I detta val räknas varenda röst. Ett starkt vänsterparti är ett löfte om en politisk kursändring, nyliberalismens tid är över.

Ingen vet hur situationen i svensk politik ser ut efter valet. Det kan bli en tid av turbulens. Som parti kan vi behöva göra en del svåra avvägningar. Då är det viktigt att vi pratar med varandra och har förtroende för att våra strukturer fungerar.

Gör vad du kan de timmar som återstår! Prata med en granne, ta ett pass i valstugan eller dyk in på sociala medier och argumentera för varför en röst i detta val ska läggas på Vänsterpartiet. Ingen insats är för liten. Tillsammans har vi gjort denna valrörelse, tillsammans formar vi detta parti, tillsammans tar vi oss an framtiden.

Det är med våra mandat saker och ting händer

HANNA GEDIN

TILLFÖRORDNAD PARTISEKRETERARE

Fisksätra: "Inte utsatt utan eftersatt"

För tio år sedan var Fisksätra i Nacka ett fungerande närsamhälle, med tre kommunala skolor. Nu har man hamnat på polisens lista över utsatta områden. Rött åkte till Fisksätra för att prata med boende, föräldrar och Vänsterpartiets lokala företrädare om vad det egentligen betyder när skolan inte längre går att lita på.

Rättvisa. Till skillnad från både S-märkta och blåbruna utspel om segregationen – som ensidigt pekar ut dem med annan bakgrund och minst ekonomiska resurser – anser Vänsterpartiet att segregation löser vi med social rättvisa och ekonomisk omfördelning, genom att bryta på allvar med klassamhället och rasismen.

**Man
behöver fråga
sig vad barnen
behöver, inte
marknaden.**

Solen steker över de gula höghuslängorna där 9000 människor bor. Många är flerspråkiga och har annan bakgrund än svensk. Nacka är till skillnad från andra välgödda svenska kommuner ett skarpt klassamhälle i sig självt. Här gränsar Solsidan-Saltsjöbaden direkt till Fisksätra. Här har fastighetsbolaget Stena, som tagit över efter det nedlagda kommunala fastighetsbolaget, huggit ner alla buskar, träd och blommor vid centrum. När Vänsterpartiet i Nacka undrade varför hänvisade Stena till att polisen sagt att det var risk att den gröna växtligheten blev en knarkgömma, men polisen har svarat att det inte stämmer, berättar Lisa Rasmussen, gruppleadare för Vänsterpartiet Nacka.

– Jag vänder mig starkt mot att beskriva Fisksätra som ett utsatt område. Det är inte utsatt utan eftersatt.

Fisksätra undervärderas och får betydligt färre resurser och stöd i kommunen, betonar Lisa Rasmussen. Till skillnad från exempelvis området Tippen i närheten där det bor många moderater.

– När de klagade över förtätning fick de genast gehör och kommunledningen ändrade sig men ingen i moderatstyret här lyssnar på Fisksätrabornas protester. Det är så uppenbart en klassfråga. När man ska placera en simhall hamnar den i Salt-sjöbaden, det rika området där flera dessutom har egna pooler, inte här där den verkligen skulle behövas, och den planerade multihallen som skulle placeras här fick en halverad budget.

– Många som bor här i Fisksätra betraktar Stena, fastighetsbolaget, som om det vore kommunen. Det är ju Stena som bestämmer här.

I inomhuscentrum pågår renoveringsarbete och flera butiker är stängda. En av få platser som är öppna är biblioteket. Här sitter flera mindre barn och ritar och pysslar. Det gör de både på sommarlovet och under resten av året på eftermiddagarna när de egentligen skulle vara på fritids, berättar Alena Jukic, som jobbar på Fisksättras bibliotek och är trea på Vänsterpartiets kommunlista i Nacka.

– Många barn så små som 7–10 år har inget annat val än att driva runt i centrum och de kommer till oss på biblioteket, det enda stället som är öppet. Det är klart att de får vara här. Några föräldrar väljer att barnen inte ska gå på fritids för det är för dyrt, men det är också för att föräldrarna inte hinner hem från jobbet för att hämta dem och då får man kritik från fritidspersonalen. Barnen får heller ingen egen nyckel för föräldrarna vill inte att de ska gå hem själva.

– Varför finns ingen parklek, för nu har biblioteket blivit en barnförvaring på eftermiddagen? Vi är inte heller utbildade för att ta hand om barn, och en del barn behöver verkligen röra på sig och vara ute, säger Alena Jukic.

Tillsammans. "Förändring kan bara ske genom att vi förändrar allas villkor tillsammans", säger Lisa Rasmussen, gruppledare för Vänsterpartiet i Nacka, här stående utanför friskolan Viktor Rydberg, den enda skola som numera finns här.

Boende vräks för att medelklassen ska flytta in

I Fisksätra har de tre kommunala skolorna Lännboskolan, Internationella skolan och Alléskolan lagts ner på grund av vikande elevunderlag efter friskolereformen. Istället får många barn åka till Myrsjöskolan, eller Björknäs på andra sidan viken, en resa på minst 45 minuter med buss och minst ett byte.

Den enda skolan som finns i Fisksätra är numera den som drivs av stiftelsen Viktor Rydberg och själva skolfastigheten ägs av fastighetsbolaget Stena. Här får många av barnen inte plats och Viktor Rydberg har begärt extra pengar för att de barn som trots allt får plats ofta har extra behov.

–De har inte fått det än, men högerstyret funderar på att lägga 7 miljoner i ett tillägg för barns språkutveckling, för hela kommunen. Vår budget låg på 72 miljoner mer för skolan bara, säger Lisa Rasmussen.

I ett 27-punktsprogram från den styrande majoriteten där moderaterna är störst skriver man uttryckligen att lösningen på problemen i Fisksätra är att komplettera befolkningen, med andra som är friskare och har högre löner. Nacka kommun inspireras tydligt av vad som sker i Danmark, där bostäder i utsatta områden rivits för att som det heter "bryta segregationen". Samma sak händer nu i Östra Göinge i Skåne, där miljonprogrammet Hanaskog rivs för att istället bygga

townhouses för medelklassen. Stena fastigheter har redan satt renovräkningar i system för att bli av med mindre eftertraktade hyresgäster och fastighetsbolagets så kallade "trygghetsvårdar" berättar att en uppgift de fått av Stena är att ta reda på var det bor andrahandshyresgäster som kan vräkas.

Med en bra skola kan vi minska kriminaliteten

Hur kändes det att Fisksätra hamnade på polisens lista över utsatta områden? Inne på biblioteket träffar vi förutom Lisa Rasmussen och Alena Jukic också Fatou Bojang, undersköterska i hemtjänsten och aktiv i V Nacka, som har bott i Fisksätra hela livet och nu är ensamstående förälder till en 10-årig son. Och Hayat Hassan, som deltagit i V Nackas månatliga träffar i Folkets Hus "Soppa och politik". Hayat Hassan är gift och har tre barn på sju, åtta och elva år.

–När vi stämplades som ett utsatt område blev jag arg och besviken, säger Fatou Bojang. Jag har ju bott här i hela mitt liv och min mamma har bott här i 50 år. Fisksätra har ju alltid varit ghetto i det fina Nacka, men det Fisksätra jag växte upp i fungerande ändå rätt väl och vi hade barn från villaområdena och barn härifrån som möttes i klassrummen.

–Det är inte konstigt att det blivit som det blev, säger Hayat Hassan. Allt är privatiserat. Man märker att ungdomarna som

För mig är det ingen tvekan: att avskaffa marknadsskolan är högsta prio inför valet

Daniel Riazat,
utbildningspolitisk
talesperson

Otrygga liv. Alena Jukic som jobbar på Fisksättras bibliotek berättar att många mindre barn driver runt i centrum och kommer till biblioteket, det enda stället som är öppet. Fatou Bojang som bott i Fisksätra hela livet säger: "Vår otrygghet handlar främst om våra livsvillkor".

Välfärdsexperimentet började i Nacka

Det var i Nacka kommun de svenska marknadsexperimenten med välfärden började.

Under 80-talet drev främst Moderaterna och dåvarande Folkpartiet på om att vinstdrivna företag skulle få driva förskolor. Den socialdemokratiska regeringen var först emot och beslöt 1984 om den så kallade "Lex Pysslingen", en lag som förbjöd statsbidrag till förskolor som drevs som aktiebolag. Men 1986 kom man på en modell som innebar att "Lex Pysslingen" kunde rundas och då startades det första privatägda och vinstdrivna förskoleföretaget, Pysslingen, i just Nacka. Etableringen av Pysslingen kom sedan att fungera som en dörröppnare för privatiseringen av hela skolsystemet, och övriga välfärden.

växer upp är vilsna och servicen försvinner. Tryggheten försvinner, det finns inget att göra. Vi märker att det är lägre kvaliteten i skolan, barnen får sämre språkutveckling, de riskerar att gå med andra som de inte känner.

–Man behöver fråga sig vad barnen behöver, inte marknaden. Med en bra skola kan vi minska kriminaliteten, säger Hayat Hassan.

Alena Jukic som själv bott i Fisksätra sedan hon var barn invänder mot den koppling som ofta görs mellan trygghet och enbart en ökad gängrelaterad kriminalitet.

–Jag tycker ändå inte att man känner av otryggheten på det sätt som den beskrivs av polis och i media, det är en nidsbild. För mig handlar den ökade otryggheten mycket mer om den ökande ojämlikheten, den ojämlika resursfördelningen.

–Otryggheten för oss handlar inte om de 10–20 personer som är kriminella, de är oftast kriminella med och mot varandra. Absolut det har varit en skjutning här och där. Men vi andra är 9000 och vår otrygghet handlar främst om våra livsvillkor. Att vi oroar oss för att ha nånstans att bo, att våra barn ska ha något att äta och en framtid, att skolorna ska vara bra och ge en framtid, instämmer Fatou Bojang.

Skolan är ett nav för att närsamhället ska fungera

I en intervju i SvD uttrycker skolminister Lina Axelsson Kihl-blom att det inte är nödvändigt att ha kvar skolor i utsatta områden, att det kan vara bättre att flytta på barnen som bor där, att de inte "bra för varandra".

–Det går helt på tvärs med hur vi ser på skolan, säger Lisa Rasmussen. Vi vill ju visa hur viktig skolan är som ett nav för att närsamhället ska fungera.

–Vi säger inte att det här är ett dåligt område, det vore ju som att säga att vi som bor här är dåliga, det är ju inte barnen som ska flyttas på. Och när vi flyttar flyttar ändå de vita medelklass-föräldrarna sina barn, enligt "white flight", säger Fatou Bojang.

–Man demoniserar våra områden och kallar dem utsatta istället för att ta tag i den verkliga problematiken, säger Hayat Hassan. ▶

Ignorerade. "Man demoniserar våra områden och kallar dem utsatta istället för att ta tag i den verkliga problematiken" säger Hayat Hassan.

Hennes tre barn går på tre olika skolor.

– Vi är ju två vuxna i familjen och har fasta inkomster så vi har det ganska bra, men hur ska jag hinna hämta och lämna dem? Och de hinner inte hem för att gå på någon fritidsaktivitet eftersom det är såna långa resvägar.

Så var finns hoppet och planen? Vad vill Vänsterpartiet i Nacka göra åt situationen?

Lisa Rasmussen:

– Skolan är kärnan i en ort! Vi tycker att det måste finnas en kommunal skola i Fisksätra. I väntan på att marknadsskolan avskaffas måste vi få skolpeng efter behov, och när det gäller fritids ska det vara låga eller inga avgifter och tillräckligt med personal för att det ska vara bra verksamhet.

Hur får ni Fisksätra på fötter i valet?

– Vi bryter mot föreställningen att lösningen för att få ett bättre liv är att flytta. Förändringen kan bara ske gemensamt, genom att vi förändrar allas villkor tillsammans, säger Lisa Rasmussen.

– Fisksätraborna måste få representera sig själva! Vi måste också förändra vår representation, även i Vänsterpartiet. Vi behöver rekrytera folk som bor här i Fisksätra! säger Hayat Hassan.

– Polisdiskussionen är helt felvänd, polisen själva säger att de inte kan lösa det här utan hjälp av skola och socialtjänst. Polisen kommer ju inte förrän brott har skett. Vi pratar ju om att göra saker innan de skett! säger Alena Jukic.

– Och drömmen ska inte vara att flytta, utan att stanna i Fisksätra! säger Fatou Bojang

TEXT: ÅSA MATTSSON

FOTO: HASSE HEDSTRÖM

Kommentar

Daniel Riazat

utbildningspolitisk talesperson (V)

– Jag har varit i Fisksätra på V Nackas träffpunkt "Soppa & Politik" och pratat med flera av dem som är med i reportaget och jag känner verkligen av både deras frustration, men också en stark energi och vilja att förändra tillsammans med dem som bor där.

– Som utbildningspolitisk talesperson är jag ju helt överens med vad de säger att skolan är ett viktigt nav och vi har ju kursen klar för oss – marknadsskolan måste avskaffas! Med det menar jag att aktiebolagen inte ska tillåtas att vara verksamma i skolsektorn överhuvudtaget. I somras presenterade Vänsterpartiet också en konkret plan med sex punkter: vinstförbud, att skolpengen ska fördelas efter elevernas behov, bort med de segregrande köerna, ny behovsprövad tillståndsprövning av skolinspektionen för nya friskolor,

FOTO: AGNIES STUBER

stopplag för utförsäljning av skolfastigheter och att offentlighetsprincipen ska gälla alla skolor.

– För mig är det ingen tvekan: att avskaffa marknadsskolan är högsta prio inför valet!

Arbetskritik on FIRE?

FOTO: MATILDA RAHM

Elin Grelsson Almestad

Författare, krönikör och radiopratare

"Vilken är din högsta dröm?", undrar en ung, kvinnlig influencer på instagram och ber sina följare att skicka in anonyma svar. Svaren är relativt samstämmiga; kärlek och barn förekommer ofta liksom drömmar om att skriva och ge ut en bok och bo på landet. Men väldigt många svarar också att de drömer om att bli ekonomiskt oberoende och slippa jobba.

Under de år då jag regelbundet skrev krönikor och texter i dags- och kvällspress var det ett ämne som alltid gav mer respons än andra. Människor i alla åldrar, med varierande bakgrunder och arbetssituationer, hörde av sig och instämde i texten. Det skedde uteslutande när jag skrev arbetskritiska texter och ifrågasatte 8 timmars arbetsdag som heltidsnorm. Gensvaret närmade sig ofta existentiella frågor. En känsla av att livet rann förbi; barnen växte upp, böckerna stod olästa och orken fanns inte för ideellt engagemang; bara för att arbetet krävde merparten av ens vakna tid.

Sannolikt finns det få politiska frågor som så många kan enas om som arbetstidsförkortning. I ett till bristningsgränsen söndereffektiviserat arbetsliv, med nedhyvlat välfärd och alltmer tidspress i alla sektorer, får ingen riktigt ihop tillvaron längre. Det putsas med RUT-avdrag och hemleverans av mat som fernissa för att de bättre bemedlade inte ska märka det, men sanningen är att ekvationen arbete och liv ter sig alltmer olöslig för de allra flesta.

Så har drömmen om ekonomiskt oberoende dykt upp som en alternativ lösning. FIRE-rörelsen - Financial Independence, Retire Early - har de senaste åren blivit alltmer uppmärksammas och antalet unga anhängare växer. Grundidén är att genom sparande i aktier och fonder ackumulera så pass mycket kapital att du redan vid 30 eller 40 års ålder kan gå i pension

och leva på avkastningen av dina investeringar. Du kommer, om du inte har ett grundkapital med dig via dina föräldrar, behöva leva mycket sparsamt i många år men kan sedan njuta av frihet resten av livet. Själv blir jag sorgsen till mods av bara tanken på att unga människor som borde vara ute och köpa billig öl, dålig mascara eller ta nattåget till Berlin för sina pengar, i stället sitter hemma och följer aktiemarknaden. Det är en stor - och viktig! - del av ditt liv som förloras när du

Det FIRE-rörelsen egentligen uttrycker är det orimliga att så mycket tid av vårt liv ägnas åt att lönearbeta: en dröm om ett annat sätt att leva på.

sparar dig in i en framtid. Men mer än så säger FIRE-rörelsen och drömmarna om ekonomiskt oberoende någonting om tillståndet för arbetskritiken idag. De kollektiva drömmarna om förkortade arbetsdagar, ett hållbart och stimulerande arbetsliv med bra villkor eller ett samhälle som inte baseras på lönearbete finns inte längre. Det enda sättet att ta dig ur det är att fullt ut ägna dig åt marknadens logik och placera dina sparade pengar på rätt sätt. Men det FIRE-rörelsen uttrycker är egentligen samma sak som jag märkte i min inkorg varje gång jag skrev om det orimliga att så mycket tid av vårt liv ägnas åt att lönearbeta: en dröm om ett annat sätt att leva på. Det är drömmar värda att ta på allvar och göra politik av.

Ny litteratur

Bokhösten är igång med massor av spännande svensk och översatt litteratur att ta del av.

Knäpptyst

Klimatkollapsens frånvaro i valrörelsen, trots att det är den mest akuta frågan för mänskligheten i stort.

Bara Rött

FOTO: ISTOCK

4

miljoner ryssar har lämnat landet sedan den så kallade "specialoperationen" inleddes. Under samma tid har ca åtta miljoner ukrainare flytt, men hälften av dem har redan återvänt. *Källa: Jacobin magazine.*

40,1

grader registrerades 22 juli i Hamburg. En av många brännande temperaturer under sommarens värmevåg i Europa, som bara gör trenden så mycket tydligare. *Källa: Tyska vädertjänsten DWD*

97 000

privata pooler uppskattas finnas i Sverige, en ökning med 50 procent på tre år, samtidigt har varning om risk för vattenbrist utfärdats i 17 av 21 län i sommar. *Källa: SGU*

14

nya svenska miljardärer skapades varje månad från slutet av 2019 till sista juni 2021. Vilket innebär att det totala antalet ökade från 336 till 542 personer. Tillsammans var den här klickan då goda för 3.514 miljarder kronor, en fördubbling på två år. *Källa: Andreas Cervenka "Girig-Sverige"*

Syrran som vågade vara tydlig

"Vi måste börja säga ifrån och måste det vara jag så får det väl vara det då!". Det skrev Sofia Gustavson på Facebook i somras. Hon är sjuksköterska på akuten, Danderyds sjukhus, och skrev sitt uppmärksammade inlägg efter ett arbetspass som varit ännu mer fruktansvärt än vad som blivit vanligt.

"Vid midnatt är jag incheckad, ansvarig sjuksköterska, på 60 patienter samtidigt. Det är alltså 60 personer jag ska se till får omvårdnad och mediciner som de behöver och efterfrågar. Många av dessa är allvarligt

sjuka och i akut behov av handläggning. Jag har inte en chans att hinna ikapp. Katastrofalt bemanningsläge och noll vårdplatser."

Sofia avslutar:

"Vårdkrisen i Stockholm är helt och hållet orsakad och beroende av Moderaternas tillsammans med KD, C, L och MP. Röstar ni på något av de partierna i höstens val på regionnivå, så minns att vi på sjukhusen varje pass vanvårdar och i fruktansvärt många fall faktiskt har ihjäl patienter enbart tack vare deras politiska beslut."

SÄG VAD DU TYCKER - VINN EN BOK!

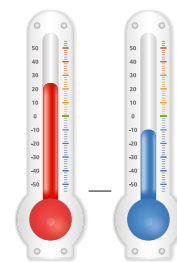
Skriv till oss och ge din synpunkt om det här numret av Rött. Vad tycker du var bra? Vad var mindre bra? Vad skulle du vilja läsa om i kommande nummer? Adress och mail hittar du på sidan 2.

Du kan vinna *De ofelbara*, *Stugland* eller *Bortom systemskiftet*. Se recensionerna på sidan 36.

Förra numrets vinnare blev Anna Hedlund, Skellefteå, Zacharias Bergsteinsson, Delsbo och Annelie Lindblom, Kungsängen.

Tips!
Rött kommer även ut som taltidning.
Ladda ner på vansterpartiet.se/rott

Vi tar tempen

Röd och het eller blå och kall? Vem hamnar på plus och vem på minus? Rött vet!

+800 Tack vänstervänner för allt ni redan gjort för ett bättre och rättvisare samhälle. Nu jobbar vi på!

+35 "Folkets bad" protesterade mot att rika villaägare i Täby ockuperat gemensam mark med privata badbryggor och helikopterplatta. "Ta med badkläder, era största badbollar och skönaste solstolar så ses vi på vår gemensamma strand!" Och ta med Naken-Janne också så kan han göra "helikoptern" på plattan.

+27 Konservativa delstaten Kansas framkallade jubel i den progressiva vänstern genom att rösta för att behålla aborträtten!

+10 I skrivande stund har vetetransporterna från Ukraina till de svältande på Afrikas Horn kommit igång. Hur länge det varar är svårt att sja om men vi hoppas att det ändå har sått ett frö? Plogen istället för geväret.

-15 Bidens fistbump med saudiske prinsen. Topplocket gick, flampunkten passerades, hur oljigt var inte detta. Ett hett tips till nästa gång Joe, sätt den i feiset på prinsen istället.

-40 Anders Ygeman tror att samhällsproblem har med etnisk bakgrund att göra. För många av samma sort på samma plats är dåligt. Frågan är om han också definierar Djursholm och Falsterbo som utanförskapsområden?

Syster Koll

Hej Lina Dahl!

FOTO AXEL STENSTRÖM

Jag vill leva i ett
jämnt samhälle
där kvinnor har
samma rättigheter
som män

Personligt

Ålder: 31

Bor: Trollhättan

Familj: Sambo och två barn,
två år och fyra månader

Sysslar med: Föräldraledig,
annars socionom

Läser: Önskar att jag hann läsa
mer, men just nu bara tidningar

Fritidsintresse: Träna, utflykter,
umgås med familj och vänner

V ger mest hopp om en bättre framtid

Vi säger hej till en nybliven medlem, Lina Dahl!

Varför gick du med i Vänsterpartiet?

– Det är något jag tänkt göra länge men inte kommit till skott med, men när jag fick barn kände jag att jag var tvungen

att göra slag i saken. Jag vill kunna säga till mina barn att jag gjorde vad jag kunde för att de skulle få växa upp i ett bättre och tryggare land, så i höstas gick jag till slut med i partiet. Jag tycker att V är det parti som ger mest hopp om en bättre framtid.

Vilka är dina hjärtefrågor?

– Det är de sociala frågorna, och välfärdsfrågorna: en jämlik vård, en bättre skola för alla, barn som får växa i upp i trygghet. Jag vill leva i ett jämställt och jämlikt samhälle där kvinnor har samma rättigheter som män, till sina egna kroppar, till lika lön och lika god vård.

Hur engagerar du dig utöver ditt medlemskap i V?

– Jag sitter faktiskt i partistyrelsen här i Trollhättan, så det tar mycket av min tid. Samtidigt ger det mig mer insyn i politiken lokalt och en chans att vara med och påverka. Sen försöker jag så klart gå på föreningens möten, iallafall så ofta livet tillåter!

FOTO: STOCK

TVEKSAM SURSTRÖMMING

Svenska Östersjöfiskare får inte längre tag i tillräckligt med strömming. För 20 år sedan var det vanligt att få upp ett halvt kilo strömming på en tur – rekordet är 1,5 ton. Nyligen fick en fiskare upp 23 fiskar. Problemet är enligt många, både fiskare och forskare, de gigantiska bottentrålarna som tillåts dammsuga havet, och dessutom säljer strömmingen till danska laxodlingar där de mals ner till fiskmjöl.

Ammons

Rasistiska högerutspel eller Magda-kult?

Världen är större än så.

Socialistisk fördjupning, fyra veckor för en krona.

Flamman

[FLAMMAN.SE/KAMPANJ](https://flamman.se/kampanj)

DÄRFÖR SKA DU RÖSTA PÅ VÄNSTERPARTIET

✓ VI GÖR SVERIGE JÄMLIKT

I vår budget presenterar vi en konkret plan för ökad jämlikhet. Höjda skatter på kapital, förmögenheter, arv, gåvor och fastigheter finansierar satsningar på välfärden, socialförsäkringarna, bostads- och infrastrukturfinansieringar samt sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare. På så sätt ökar vi jämlikheten samtidigt som vi stärker välfärden.

✓ VI FIXAR JOBBEN – OCH SATSAR PÅ KLIMATET

Med Vänsterpartiets stora klimatsatsningar på 70 miljarder per år i tio år skapas 80 000 nya jobb i privat sektor. Grön omställning måste vara röd. I slutändan är det människor som drar rälsen och ledningarna, som sätter upp vindkraftverken, som renoverar husen. 80 000 personer ska få jobb och det de ska göra är att ställa om Sverige för klimatet. Vi ska pressa ned utsläppen och vi ska pressa ner arbetslösheten.

✓ FÖRSVARA ANSTÄLLNINGSSKYDDET

Vänsterpartiet är i nuläget det enda parti som står upp för ett starkare anställningsskydd. Vi kommer att fortsätta lyfta kraven, inte kompromissa med våra värderingar.

Vår arbetslinje innebär också betydligt bättre jobb. Istället för osäkra låglönejobb ska människor få utbildning och trygga jobb man kan leva på.

✓ ALLA HAR RÄTT TILL BRA VÅRD

Vänsterpartiet värnar en vård som finns där i alla delar av livet och som är tillgänglig över hela landet. I ett rättvist Sverige ges vård efter behov, inte först till den som har en privat sjukvårdsförsäkring.

När vinstjakten får styra vården så prioriteras de patienter som är lönsammast att behandla, istället för de som verkligen behöver vården mest. Vänsterpartiet tycker inte att vinstsyftande företag ska kunna bedriva verksamhet med skattemedel i sjukvårdens kärnverksamheter.

✓ STOPPA MARKNADSSKOLAN

Som enda land i världen råder fri dragningsrätt i Sverige på de skattemedel som ska gå till våra barns utbildning. Dessutom leder marknadsskolan till betygsinflation, segregation och ökad ojämlikhet. Vänsterpartiet lovar se till att vinstdriften ska ut ur klassrummen.

✓ BORT MED KARENSDAGEN

Karensdagen är ovärdig ett rikt välfärdsland och en klasslagstiftning som drabbar samhällsbärare i arbetaryrken. Kostnaden för en slopad karenstid i enlighet med Vänsterpartiets förslag beräknas till totalt 5,4 miljarder per år. För oss är det en prioriterad fråga.

✓ BEKÄMPA KRIMINALITETEN PÅ RIKTIGT

Alltför ofta lyfts repression och hårdare tag upp som lösningar istället för att ta itu med problemen på allvar. Det kräver nämligen omfattande förebyggande insatser. Vissa straff kan behöva höjas men mycket mer fokus måste riktas mot att förhindra rekryteringen av nya barn till gängkriminalitet genom att satsa på skola och fritidsverksamhet, socialtjänst och minskad trångboddhet.

✓ BYGG BRA BOSTÄDER SOM FOLK HAR RÅD ATT BO I

Vi stoppade marknadshyrorna. Nu är det dags att rikta fokus på nybyggande, av billiga, bra hyresrätter som vanliga människor som du och jag faktiskt har råd att bo i.

✓ HÖJ PENSIONERNA FÖR DE FATTIGASTE

Vänsterpartiets krav för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister var att få till en kraftig höjning av pensionerna. Resultatet blev garantitillägg, den största pensionsreformen i modern tid. Det ger 1000 kronor mer till en miljon pensionärer.

✓ **FÖRBÄTTRAD SJUKFÖRSÄKRING**

Vänsterpartiets förändringar av sjukförsäkringen började gälla nu i januari. Fler än i dag beviljas rätt till ersättning. En ny trygghetspension införs så att äldre arbetskraft inte utförsäkras. Taket höjs i sjukpenningen. Grundersättningen höjs med 1000 kr i sjuk- och aktivitetsersättningen. Funkisskatten tas bort så att alla med sjuk- och aktivitetsersättning har samma skattenivå som andra löntagare haft det här året. Taket höjs i bostadstillägget till 7500 kronor för alla.

✓ **FRI KULTUR**

Vi lever i en tid då högerpopulistiska krafter försöker styra information och innehåll allt hårdare. Därför är det särskilt viktigt att satsa på och utveckla folkbiblioteken, folkbildningen och public services oberoende ställning. En fri kultur är avgörande för en stark demokrati.

✓ **ANTIRASISM**

För oss har alla människor lika värde, oavsett kön, etnicitet, hudfärg, religion eller sexualitet. Att ställa utsatta grupper mot varandra är en gammal idé som bara gynnar eliten. Arbetarrörelsen och de demokratiska krafterna däremot tjänar på att hålla ihop. Vi har gemensamma intressen, och bara tillsammans kan vi lösa problem och nå framgång.

✓ **FEMINISM**

Vi i Vänsterpartiet är självklart feminister. Det innebär att vi ser att män generellt överordnas kvinnor i vårt samhälle. Vi arbetar för jämställdhet på flera nivåer och alla områden. Vi driver på för arbetstidsförkortning och för höjda löner i kvinnodominerade yrken, kämpar för att kvinnor och tjejer ska slippa utsättas för mäns våld och vill att kvinnojourernas verksamhet ska garanteras långsiktigt stabila ekonomiska lösningar.

FOTO: AGNES STUBER

Vi värnar den fria aborträtten och anser att varje kvinna ska få verktyg för att säga nej när någon kliver över hennes egna gränser.

✓ **NEJ TILL NATO**

Vänsterpartiet säger nej till ett svenskt Natomedlemskap. Militär alliansfrihet är den bästa grunden för en självständig utrikespolitik för fred och nedrustning.

✓ **EKONOMISK DEMOKRATI**

Vänsterpartiet vill ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärd, bostadspolitik och infrastruktur som el, järnvägar och annan kollektivtrafik. Bara ett starkt samhälle kommer att klara utmaningen att stoppa klimatförändringarna, minska de ekonomiska orättvisorna och skapa en bättre framtid för alla som bor i vårt land.

Politikens uppgift är att förändra och ta ansvar. Politiker måste sluta skjuta ifrån sig ansvaret på marknaden eller på att enskilda människor gör dåliga val.

Om du vill se fler politiker som gör något istället för att bara prata – rösta på Vänsterpartiet!

Nooshi får en kärleksfull klapp på kinden i en historiskt viktig valrörelse, där så många engagerade vänsterpartister har jobbat tillsammans.

Samhället måste hålla ihop

Vänsterpartiet ger sig in i höstens valrörelse med en rad politiska segrar i bagaget och med fler medlemmar än någonsin förut. Rött har intervjuat partiledare Nooshi Dadgostar om mandatperiodens framgångar, om valrörelsens prioriterade frågor och om hur Sveriges nästa regering bör se ut.

Hej Nooshi! Det här är din första valrörelse som partiledare, hur känns det?

– Det känns bra, vi är väl förberedda. Samtidigt vet jag hur viktigt det här valet är. Vi har haft åtta år med kompromisser och överenskommelser. Jag är stolt över allt det som vi ändå har lyckats åstadkomma, men nu behöver vi en regering som faktiskt kan driva igenom de stora förändringar vi behöver.

Hur tycker du att utgångsläget är för partiet?

– Jag kan inte se något annat än att vi står väldigt starka. Vi har växt och har rekordmånga medlemmar, vi har både satt stopp för ett uselt förslag på marknadshyror, drivit igenom en stor pensionshöjning och en kraftig förstärkning av sjukförsäkringen. Jag tycker att vi har visat att vi är en kraft att räkna med de här senaste åren, och att vi alltid står på vanligt folks sida. Andra partier kan kompromissa bort sina värderingar eller kasta sina väljare under bussen när det passar, men det gör inte vi.

Tror du att det är en styrka för Vänsterpartiet, att vi hållit vad vi lovat?

– Ja, med oss vet man iallafall vad man får, vi är vänster även när det inte är valrörelse.

Valrörelser brukar ofta koka ner till en eller ett par frågor som dominerar debatten, vilka tror du att det blir i år?

– Tryggheten kommer att bli en stor fråga, det kan man vara säker på. Det är inte konstigt heller, att människor känner sig otrygga i Sverige nu. Det kan inte få vara så, att mamor inte vågar släppa ut sina barn av rädsla för att de ska

bli utsatta för brott, eller hamna i brottslighet själva. Som politiker så är människors trygghet vårt ansvar.

– Man kan också vara rätt säker på att de andra partierna kommer att ha högre straff och fler poliser som sin enda lösning. Det kommer bli vårt jobb, mitt jobb, att bredda den bilden. Vi vill också ha fler poliser där de behövs och vi vill ha högre straff för en del brott. Men för att bygga ett tryggt samhälle så behöver vi mycket mer än så. Trygghet är något man börjar skapa redan på BB, det handlar om att visa att samhället tar hand om och stöttar de som behöver det.

Ge några exempel på vad du menar?

– Skolan är ett bra exempel; har man en skola som är så hårt segregerad som den svenska, där en del skolor har nästan enbart nyanlända och andra inga alls, och man dessutom låter vinstdrivande företag skära ner på lärartäthet och stödpersonal, då grundlägger man ett utanförskap redan hos barn. Men det är egentligen samma sak med bostäder, med arbetsmarknaden, med tillgången till sjukvård. Det spelar ingen roll om det handlar om glesbygd eller om eftersatta områden i storstäderna, där samhällsservicen sviktar så skapas det otrygghet. Samhället måste hålla ihop, det var folkhemmets stora styrka, tanken att vi alla var delaktiga i samhället och hade ett ansvar mot varandra.

Hur bygger man ett sånt samhälle igen? Är det ens möjligt idag?

– Det är klart det är. Det är en högeridé att det var någonting unikt med Sverige eller med den tiden som gjorde att vi kunde bygga ett starkt samhälle, men det handlar bara om

Andra partier kan kompromissa bort sina värderingar eller kasta sina väljare under bussen när det passar, men det gör inte vi

politisk vilja. Vi behöver ta tillbaka kontrollen från marknaden, satsa stort på välfärden och skapa trygga jobb med bra löner. Allt det går att genomföra, om regeringen och riksdagen vågar investera där det krävs.

Men varifrån kommer trygga välavlönade jobb? Arbetslösheten har väl varit ett problem politiker har slitit med i mer än tio år nu?

–Dels skapar man en väldig massa jobb när man satsar på välfärden: Lärarjobb, jobb för läkare och sjuksköterskor, socialsekreterare och poliser. De jobben är tyvärr inte alltid så välavlönade, men det handlar också om politisk vilja, iallafall delvis. Sen har vi dessutom ett skriande behov av att renovera våra miljonprogram, det skulle också skapa otroligt mycket arbete i byggbranschen. Sen har vi inte ens pratat om vårt program för den gröna omställningen, som också ger massvis med arbetstillfällen.

Det känns som att den planen inte har fått den uppmärksamhet den förtjänar, berätta mer!

–Det är så klart väldigt komplicerat och man kan prata hur länge som helst om det, det skulle kunna fylla hela tidningen. Men kort sagt så är planen så här: Sverige behöver göra stora investeringar för att klara av klimatomställningen i den takt som krävs. Till det vill vi låna 700 miljarder och investera dem i infrastruktur som utbyggd järnväg och laddstolpar till elbilar, i utbyggd elproduktion och i klimatsmarta renoveringar av bostadsbeståndet. Allt det här behöver vi göra för att minska våra utsläpp, men också för att bädda för den gröna industrin som håller på att växa fram. Det betyder att vi tar vårt ansvar för klimatet och att den svenska industrin kan bli en fossilfri föregångare globalt, men det betyder också att vi skapar jobb över hela landet.

–Sen sätter ju alltid högern i vrångstrupen när man pratar om att staten ska låna pengar, men faktum är att vi kan låna de

här 700 miljarderna och ändå ha en statsskuld på omkring 39 procent, en av de absolut lägsta i EU. Då är ändå alla de positiva effekterna av investeringarna inte inräknade, så den verkliga påverkan på statsfinanserna kommer vara ännu mindre. Det är sånt nästa regering måste våga ta tag i, inte gnetta på med ett ekonomiskt balansmål som gör oss helt handlingsförlamade utan istället faktiskt investera i en bättre framtid.

Vad är oddsen för att klimatet blir en avgörande fråga i den här valrörelsen tror du?

–Väldigt höga, typ Saudiarabien-vinner-VM-höga. Det spelar ingen roll hur mycket vi lyfter det, hur många som demonstrerar eller hur många som dör av värme på kontinenten, det är inte en fråga de flesta mediekanalet prioriterar.

En av de frågorna lär bli Nato, trots att Socialdemokraterna gjorde sitt bästa för att döda den frågan inför valet. Hur tror du det kommer att påverka valrörelsen?

–Ja, det gick inte fullt så enkelt att sopa det under mattan som de hade hoppats. Nu har de satt oss i en situation där vi måste anpassa inte bara vår säkerhetspolitik efter Erdogans vilja, utan också vår utrikespolitik. Jag har svårt att se att det är det tryggaste för Sverige. Alliansfrihet och ett starkt inhemskt försvar höll oss trots allt utanför krig i mer än 200 år.

En höjd garantipension var en av de stora segrarna den här mandatperioden. Är högre pensioner en fråga partiet driver vidare?

–Absolut, att man kan känna sig trygg i att få en bra pension är en del av en stark välfärd. Att garantipensionen nu höjs är ett stort steg mot en mer jämställd pension, eftersom så många äldre kvinnor arbetat deltid eller i yrken med låga löner, och en seger för underbetalda arbetare generellt. Men pensionerna måste upp över i princip hela brädet. Svenska pensioner ligger mycket lägre än vad de gör i de andra nordiska länderna, fast våra äldre jobbat precis lika hårt.

Till slut då, hur kommer det gå i valet?

–Vi vinner så klart. Vi har haft trettio år av dåliga politiska beslut och missade chanser, men nu vänder vi det. Högern kan sitta och klaga och tycka allt är omöjligt som vanligt, men vi i Vänsterpartiet kommer ha fullt upp med att bygga upp vårt land igen.

TEXT: MARTIN THÅSTRÖM

FOTO: AGNES STUBER

Vad menas egentligen med...

Ideologi?

Vi tänker nog oftast att vi vet ganska väl vad vi menar när vi säger "ideologi". Kanske ungefär: en persons allmänna idéer om samhället. Men så fort man börjar tänka efter blir det lite mer komplicerat. Till och med för Karl Marx.

Först och främst har vi med det inte sagt särskilt mycket. Framförallt inget om hur det kommer sig att folk tycker som de gör. Vi kan nöja oss med att konstatera att det är som det är och världens gång, men i sådana fall kunde vi lika gärna ha nöjt oss med att säga "smaken är som baken" eller "var och en blir salig på sin fason".

Med sånt kan säkert en liberal – som ser politiken som en "idéernas marknadsplats" där individen är kung – nöja sig ganska väl. Marxismen däremot har alltid velat säga något mer än så. Redan hos Marx själv finns också den kanske första moderna ideologiteorin, det vill säga: ett försök att förklara vad ideologier faktiskt är och hur de fungerar.

För Marx är det för det första människans "sociala vara" som formar hennes idéer. Vi har materiella intressen – i sista hand klassintressen – och dessa "bestämmer" hur vi ser på världen.

Att det finns något intuitivt riktigt här kan nog nästan alla hålla med om, inte bara marxister. Men problemen blir snart uppenbara. Vem är det som avgör vad folks "vara" är? Människorna själva? Det kan väl inte stämma – det finns trots allt arbetare som röstar på Moderaterna. "Vi"? Det är en populär lösning inom det som ibland kallas för "vulgärmarxism": moderatröstande arbetare har helt enkelt ett "falskt medvetande".

Det är kanske en trösterik tanke när folk inte håller med en, men det lämnar en trist bismak. För med ett sånt perspektiv blir "ideologi" helt enkelt en fråga om rätt och fel utifrån en yttre måttstock. Idéer och tänkande kan inte ha någon egen dynamik, utan blir helt enkelt en "avspegling" av "materiella faktorer". Vi har redan bestämt vad som är rätt och fel, och idéerna själva betyder inget.

I en annan berömd passage menade Marx tvärtom att "de härskande idéerna i ett samhälle är den härskande klassens idéer".

Det känns förstås lika uppenbart, och med en sån formulering kan vi lätt förklara hur en arbetare kan rösta på moderaterna. Men i gengäld blir det desto svårt hur det går till när det uppstår nya, kritiska ideologier. Varför är någon arbetare socialist? Återigen något statiskt, och ideologin i sig blir ointressant, men makten allt.

I en berömd passage skrev Louis Althusser att Marx visserligen hade en idé om vad ideologi är, men att den "tyvärr inte är marxistisk". Det är kanske att ta i, men hans och andras försök att utveckla de här tankarna om ideologi och politiska vi undersöka närmare i nästa nummer, när vi pratar om hegemoni.

Sam Carlshamre

Demokratatin som rörelse

När vi nu går till val så är det första gången sedan den allmänna rösträtten i Sverige firade hundra år. Rött har pratat med historikern Kjell Östberg för att spåra demokratins bråkiga historia – och framtid.

Den allmänna rösträttens jubileum har uppmärksammats vitt och brett de senaste åren, och fattas bara annat. I det första världskrigets revolutionära efterdyningar avskaffades äntligen ett system där en liten elit med ett fåtal kapitalister och godsägare i spetsen styrde obehindrat och där det var upp till kungen att tillsätta och avsätta regeringar.

Men för den arbetarrörelse som genomdrev den så var demokratin aldrig bara en formfråga eller något som avslutades en gång för alla. Med den som verktyg lades istället grunden för en häpnadsväckande samhällsomvandling. Inom loppet av bara några decennier förvandlades Sverige från ett av världens ojämligaste till ett av världens jämlikaste länder.

På många sätt alltså en framgångssaga. Men när demokratin nu firar 100 år är det tydligt att hoten mot folkstyret knappast ligger i ett fjärran förflutet. Närmast rör sig tankarna kanske till återkomsten för en traditionalistisk höger som – öppet eller på omvägar, ute i världen liksom här hemma – ifrågasätter demokratins grundläggande värden.

Mindre uppenbart men kanske lika allvarligt är den mer smygande urholkning av demokratins möjligheter och förmågor som brett ut sig under de se-

naste decennierna. I takt med att våra demokratiska institutioner frånhädat sig allt mer av rätten att faktiskt styra, och lämnat allt mer till marknad och experter, har själva demokratin också försvagats. Effekten kan vi se inte minst i den motsägelsefulla bild av politiken och politikerna som samtidigt hotande maktfullkomliga och patetiskt maktlösa präglar så mycket samtida populism.

För en vänster som håller demokratin – folkstyret – som ett absolut värde så är detta förstås djupt oroadande. Men hur ska vi då förstå demokratins uppgång, förfall och möjligheten till dess pånyttfödelse? För att reda ut begreppen stämde vi möte med Kjell Östberg, historiker vid Södertörns högskola och författare till boken *Folk i rörelse: vår demokratis historia*.

Som man hör av titeln på din bok utgår du från en lite speciell idé: demokratin som rörelse. Du pratar också mycket i din bok om folkrörelsernas betydelse och mer allmänt om sociala rörelser. Vad menas egentligen med de här begreppen och vad spelar de för roll när vi försöker tänka demokratin?

– För mig är folkrörelse ett ord som syftar på de klassiska, stora rörelserna: hyresgästföreningar, fackföreningar och kvinnoorganisationerna, men också nykterhetsrörelsen och frikyrkorna. De hänger ju

De stora reformerna under efterkrigstiden hade inte tillkommit utan press utifrån av bredare rörelser, menar historikern Kjell Östberg.

Framtiden.

–Idag tror jag att klimatfrågan och klimatrörelsen är helt centrala, säger Kjell Östberg.

väldigt nära ihop med den första fasen av demokratiseringen, det vi kan kalla demokratins genombrott runt början av 1900-talet. Det var de som drev fram demokratiseringen av Sverige. Intressant nog är de ganska typiskt svenska. Få länder har någon direkt motsvarighet till våra folkrörelser.

–Sociala rörelser är betydligt bredare. Det kan vara allt från ett fackförbund med miljoner medlemmar till en lokal miljögrupp på tre personer. När vi tecknar demokratins historia så är det spännande hur alla dessa samverkar: olika typer av rörelser och rörelser av helt olika storlekar. Men oavsett om det är tre och tre eller miljoner och miljoner, så handlar det om människor som arbetar tillsammans för att förändra världen. Kort sagt: folk i rörelse.

Din bok handlar alltså om hur de här rörelserna kan sägas ha skapat vår demokrati som vi känner den. Vad är det som blir synligt när man så att säga tar "rörelseperspektivet" på demokratin?

–Dels handlar det förstås om själva demokratins uppkomst, att det handlade om rörelser som organiserade sig för att kräva inflytande. Först ut var faktiskt frikyrkorörelsen, som krävde religionsfrihet och yttrandefrihet, och som var väldigt viktig för att skola sina medlemmar i organisering.

–När det gäller rösträtten specifikt så bars den fram av arbetarrörelsen i första hand. Och den var också den enda rörelse som faktiskt kämpade för lika rösträtt för alla – varken frikyrkan eller liberalerna

var för allmän och lika rösträtt, inte förrän i allra sista stund. De ville konsekvent behålla graderad rösträtt, skattestreck och så vidare, allt för att undvika att "obildade" eller "ogudaktiga" arbetare fick rösta. Samma gällde märklit nog för den kvinnliga röströrelsen, där många bara krävde lika rösträtt för män och kvinnor, inte att denna rösträtt i sig skulle vara allmän och ovillkorad.

–Men det handlar också om att se att alla viktiga reformer som genomförts under de senaste hundra åren varit en produkt av de sociala rörelsernas mobilisering. Det har hela tiden handlat om rörelser som befunnit sig "utanför" det politiska samtalet och samhället, som så att säga "brutit sig in från utsidan" och ställt krav. Ser man till exempel de stora reformerna under efterkrigstiden, som man gärna knyter till det socialdemokratiska partiet, så var de genomgående resultatet av en mycket bredare mobilisering. Det handlade om "vilda" strejker, press från en oberoende kvinnorrörelse, och så vidare.

Om vi hoppar lite framåt i tiden, så är ett viktigt tema i din bok att den så kallade 68-rörelsen i mångt och mycket handlade om just demokratin. Bortom konflikter mellan maoistsektor, så var den stora förändringen en radikaliserings som krävde mer makt och inflytande åt fler. Hur skulle du beskriva vad som "var i rörelse" i samhället under de här åren?

–Det grundläggande som skedde under 60- och 70-talet var förstås att välfärdsstaten i modern mening

Det finns inga genvägar. Det finns inget annat sätt än att bygga rörelser.

skapades. Även den kan man kalla för ett jättelikt demokratiprojekt, i och med att stora delar av samhället underkastades vårt gemensamma ägande och kontroll. Men det som skedde var också att frågan om demokratin och dess former blev aktuell för arbetarrörelsen igen, egentligen för första gången sedan 20-talet.

– Inte minst blev frågan om makten på arbetsplatserna en fråga för de breda grupperna igen. Förstås med LAS och MBL, som var försök att utmana §32 (som slog fast arbetsgivarens rätt att ”leda och fördela arbetet”, reds. anm.). Men LO stod också bakom planerna på att verkligen utmana ägandet, genom löntagarfonderna.

– Ett av de intressantaste exemplen på den här periodens strävan efter utökad demokrati är annars ”Kvarteret framtiden” av Socialdemokratiska kvinnoförbundet, där man försökte föreställa sig ett demokratiskt och självstyrande samhälle, på lokal nivå. **När man läser din bok får man en stark känsla av att det handlade om ett slags självkritik, en kritik av ett samhälle präglad av av pampvälde och och toppstyrning som arbetarrörelsen byggt upp. Det kom ju paradoxalt nog att sedan återkomma som en del av den nyliberala vågen under 80- och 90-talet. Hade det varit möjligt att så att säga ”bygga in” den här självkritiken i vänsterprojektet, och förekomma den vändningen?**

– Ja det tror jag verkligen, det fanns en oerhörd potential till det. Teoretiskt var den här självinsikten väl utvecklad, både inom Socialdemokratin och den bredare vänstern. Ta till exempel (vänsterpartiledaren) CH Hermanssons *Vänsterns väg*, eller kritiken av byråkratiseringen i (vänsterpartisten) Jörn Svenssons *Du ska ta ledningen och makten*.

– I slutändan tror jag tyvärr att det föll på att misstron mellan socialdemokratin och de övriga sociala rörelserna var alldeles för djup – den gick inte att överbrygga. Där kan man också se en skillnad mellan Sverige och flera andra länder. I till exempel Frankrike och Tyskland lyckades socialdemokratin öppna upp sig för den här nya vänstern. I Sverige hände det aldrig.

Hur skulle du då sammanfatta det här perspektivet – demokratins historia som rörelsernas historia?

– Först och främst: de här stora omvandlingarna sker inte slumpmässigt, utan i vågor. Jag brukar prata

om radikaliseringsvågor. Vi kan se sådana vågor i samband med demokratins genombrott, på 1970-talet, men också vid flera andra tillfällen. Det som sker i och med den här radikaliseringen, av fackföreningsrörelsen, kvinnorörelsen eller idag miljö- och klimatrörelsen, är att hela samhället radikaliserar. Det öppnar helt nya vägar för politiken.

– Just att radikaliseringen ”smittar” tror jag är avgörande för att förstå hur till exempel den massiva utbyggnaden av välfärdsstaten kunde ske. Till slut blev det nästan ett slags gemensam erövring, uppbackad till exempel av en bred kvinnorörelse över partipolitiska gränser. När man väl röstade var enigheten oftast stor i Riksdagen. Och detta förklarar också varför det än idag finns så stor uppslutning kring välfärdsstaten även bland borgerliga väljare.

Till sist: om vänstern tänker att folkstyret är centralt, både som mål och medel, vad kan vi då göra idag för att stärka demokratin?

– Det absolut viktigaste lärdomen tror jag är: det finns inga genvägar. Det finns inget annat sätt än att bygga rörelser. Det kan förstås kännas överväldigande och orealistiskt, men det var knappast mer realistiskt att tro att arbetarna skulle kunna erövra demokratin, eller att vi skulle kunna bygga välfärdsstaten på det sätt som gjordes.

– Idag tror jag att klimatfrågan och klimatrörelsen är helt central. Det är omöjligt att vinna den kampen bara genom att göra utspel – det måste finnas en kristallklar koppling mellan den politik man för i riksdagen och hur den byggs upp i den kamp och de rörelser som finns. Rörelser skapar kunskaper. Hos de som engagerar sig förstås, men också genom att de diskussioner som förs i dem faktiskt skapar ny kunskap.

– Miljörörelsen var på 70-talet den stora murbräcken för att bryta gränserna för ungdomsradikaliseringsvågen. Klimatkampen är en likadan fråga tror jag. Rätt uppbyggd kan den rörelsen verkligen omfatta människor från ett oerhört brett spektrum.

– Det är samtidigt viktigt att inte göra någon romantik av det här. Det går inte att skapa en radikaliseringsvåg på beställning. Men i en situation som idag, där så många problem står att lösa, så är jag helt övertygad om att vi står inför ett nytt uppsving för rörelserna.

TEXT: SAM CARLSHAMRE

FOTO: HASSE HEDSTRÖM

Nyfiken på mer om demokratin och rörelserna? Under hösten ordnar Rött studiecirkel kring Kjell Östbergs bok i samarbete med Ordfront förlag. Det kommer att bli digitala seminarier och finnas studiehandledning för individuellt bruk eller för att organisera fysiska träffar lokalt.

Använd QR-koden nedan eller gå in på rott.nu/cirkel för att läsa mer och anmäla dig och få boken hemskickad till specialpris.

Vänsterpartiet Uppsala höll möte med representant från Finland

Den finska skolan är en av världens bästa och mest jämlika, och när partiföreningen i Uppsala höll torgmöte tillsammans med besökare från Åbo Grön Vänster var det skolfrågorna som stod i centrum. Vänsterpartiets Hanna Victoria Mörck, kommunalråd och partiets representant i utbildningsnämnden, berättade om en skola som sviker många elever och där lärare går in i väggen på grund av stress och dålig arbetsmiljö. Representanten från Finland, Joonas Jormalainen, berättade å andra sidan om en skola där satsningar på jämlika skolor och på närhetsprincipen som urvalsgrund har motverkat segregation och sjunkande resultat.

- Det finska exemplet får en verkligen att förstå vilket misslyckande marknadsexperimentet i svenska skolan är. Vi hade precis som Finland kunnat hålla fast vid vår starka offentliga skola och sluppit problemen med utanförskap och vinstjakt som vi har nu, säger Vänsterpartiet Uppsalas ordförande Ylva Larsdotter.

- Förhoppningsvis blir det den här mandatperioden vi gör upp med marknadsskolan. Det är mycket vi måste göra om skolan ska bli grunden till ett liv med möjligheter igen, men vi kan iallafall lära av Finlands exempel, fortsätter Ylva Larsdotter.

FOTO: KRISTINE HAKELI

God uppslutning på Vänsterpartiet Uppsalas torgmöte om skolan.

FOTO: KRISTINE HAKELI

Hanna Victoria Mörck, kommunalråd V Uppsala.

FOTO: KRISTINE HAKELI

Joonas Jormalainen från Åbo Grön Vänster.

FOTO: PRIVAT

Vänsterpartiet Finspång i Igelfors.

Landsbygdsturné med V Finspång

För tredje året i rad så har vänsterpartister från Finspång åkt ut till kommunens mindre orter för att ta reda på vilka lokala frågor som är de viktigaste där. På fyra dagar i slutet juli besökte man fyra mindre orter där man slog upp ett tält och lyssnade på alla som ville komma dit och prata.

– Det här är ett långsiktigt politiskt arbete vi ägnar oss åt, för att vi bättre ska kunna driva de frågor som dyker upp hos boende på landsbygden. Ofta handlar det om väldigt lokala frågor som indragna busslinjer eller dåligt placerade

busstationer, men också större frågor som dålig internetuppkoppling eller svårigheterna att vara småföretagare i glesbygden. Det är viktigt för oss att lyssna till de boende, de vet ju bäst vad som är viktigt där de bor, säger Lilibet Gustafsson, ordförande i V Finspång.

– Vi tycker att det är viktigt med möten människor emellan, det motverkar polarisering och minskar klyftorna mellan politiker och vanligt folk. Jag tror vi bygger ett starkare samhälle bäst när vi lyssnar på varandra och vågar samtala, fortsätter Lilibet Gustafsson.

HAR NI NÅGOT PÅ GÅNG I DIN FÖRENING?

Skicka tips till martin.thastrom@vansterpartiet.se för att synas i Landet runt!

Vårdkris i Norrbotten

Att bedriva sjukvård i glesbygd innebär en del problem som är svåra att komma runt. Avstånden är ett sådant. För den som bor i Tornedalen eller i Norrbottens fjällkommuner kan resan till närmaste förlossningsklinik vara 25 mil eller mer, och till och med från Kiruna är det en resa på bortåt 11 mil. Men en del problem går att undvika, som till exempel den omställning i sjukvårdens beslutsfattande som Norrbottens borgerliga majoritet har drivit igenom. Trots löften om att den inte skulle gå ut över vårdpersonalens arbetsförhållanden så har det nya arbetssättet lett till många uppsägningar och till en arbetsmiljö som sviktar så illa att Arbetsmiljöverket varnat om vitesföreläggande.

– Man har centraliserat allt beslutsfattande, och det har betytt att det inte har gått att ersätta den personal som har slutat och man har dessutom missat att ansöka om statliga pengar som vården i regionen verkligen hade behövt. Vården här är tunt bemannad även

i bästa fall och nu under semestrarna har det blivit ohållbart, berättar Vänsterpartiets regiongruppledare Glenn Berggård.

– En läkare jag haft kontakt med berättar att de inte har möjlighet att utföra ens planerade operationer eftersom bristen på vårdplatser är så stor. Istället för de 70 vårdplatser de normalt behöver ha tillgång till så har de nu under semestrarna haft tillgång till 28. Om man dessutom lägger till att akutpatienter kan behöva vänta upp till tre dygn på en vårdplats så förstår man hur svårt läget är just nu.

– Som vanligt har man drivit igenom en omorganisation utan att ta hänsyn till personalens behov. Utomstående konsulter har fått komma med rekommendationer, men personalen som har allra bäst insyn i verksamheten har inte tillfrågats. Så kan man inte driva en trygg vård, det är därför vi vill se en ny modell med tillitsbaserad styrning och med sex timmars arbetsdag, så personalen får möjligheter till återhämtning, förklarar Glenn Berggård.

Radikal klimatpolitik och social rättvisa måste förenas

Efter ännu en sommar med värme-
rekord och larm om uttorkade flod-
bäddar och hotande svältkatastrofer
har klimatfrågan naturligtvis klättrat
på den politiska dagordningen. För
Vänsterpartiet är klimatet förstås
ingen ny fråga. Däremot har en påstått
”ny linje” ändå väckt debatt under
våren. Men vad består denna nya linje
egentligen av? Rött har pratat med Elin
Segerlind, klimatpolitisk talesperson,
och Ali Esbati, ansvarig för partiets
ekonomiska politik, för att reda ut vad
som är nytt och vad som är gammalt
i partiets klimatpolitik.

TEXT: SAM CARLSHAMRE

ILLUSTRATION: MIA FERNAU

Samhällets oförmåga att hantera klimatomställningen har varit tydlig. Medvetet avser sig politiker förmågan att förändra, trots att all vetenskap pekar på att förändring är nödvändig och akut.” Så står det på första sidan i Vänsterpartiets valplattform. Just klimatet är sedan det första avsnittet i plattformen, och den fråga som enskilt tar upp mest utrymme.

När man frågar Elin Segerlind om vad som utmärker partiets klimatpolitik så känns tongångarna också igen:

–Vänsterpartiets klimatpolitik handlar om att föra samman de röda värdena med de gröna. Vi vet att en omställning för klimatet inte kan ske fullt ut utan att vi också får ett samhälle som på ett bättre sätt fördelar våra gemensamma resurser, säger hon.

Vi vet att en omställning för klimatet inte kan ske fullt ut utan att vi också får ett samhälle som på ett bättre sätt fördelar våra gemensamma resurser.

Individuellt ansvar

eller gemensamma lösningar?

Men trots att klimatfrågan alltså uppenbarligen inte direkt strukits från dagordningen, så har något förändrats. En formulering som har fastnat är att Vänsterpartiet numer tycker att det är bra att man ”äter kött och åker på charter”. Kan det verkligen stämma?

För Elin Segerlind är det en förenklad bild. Snarare än om att vara för eller emot köttätande eller flygande i sig, så handlar det om var man lägger fokus.

–Visst behöver vi prata om privatkonsumtion, men då måste vi framförallt prata om hur vi möjliggör för individen att konsumera klimatsmart.

Just frågan om konflikten mellan vad individer känner att de klarar av, och vad de önskar att vi gemensamt ska åstadkomma, är också kärnan i den paradox som finns när det kommer till opinionen i klimatfrågan. Samtidigt som de flesta stödjer en radikal klimatpolitik i princip, så lever många människor med små marginaler, och har svårt att se hur de skulle klara den kraftigt sänkta levnadsstandard som de uppfattar att gröna partier och miljöaktivister står för.

Det handlar helt enkelt om prioriteringar: de flesta inser att klimatet måste räddas, men eftersom vi lever i ett klassamhälle, med ökande klyftor, så är det samtidigt svårt för många att se hur de ska klara av det som de uppfattar att klimatomställningen skulle innebära för dem.

–Idag har väldigt få möjlighet att leva ett liv

inom ramen för det klimatet och naturen klarar, oavsett hur goda intentioner man har, säger Elin Segerlind.

Bortom uppmaningar till individen att leva klimatsmart så krävs alltså något annat för att bygga den koalition som kan förverkliga det som de flesta anser behöver göras i själva sakfrågan. Kort sagt: en politik som förklarar hur en radikal klimatpolitik går att förena med social rättvisa, där de som kan bära kostnaderna och också står för de stora utsläppen också är de som får betala. Följaktligen blir till och med det personliga ansvaret i slutändan en fråga om politiska val:

–Det är helt grundläggande att vi som politiker skapar förutsättningarna, och att vi ser att omställningen inte som liberalerna tror kommer ske utifrån marknadens goda vilja, säger Elin Segerlind.

Världens största marknadsmisslyckande

Men om Vänsterpartiets fokus inte är på personligt ansvar – på att du och dina vänner ska se till att äta mindre kött och låta bli att flyga – och inte på att föreslå en omställning som går ut på att arbetarklassen

Elin Segerlind,
klimatpolitisk
talesperson

Ett investeringspaket för klimatet

Den svenska ekonomiska politiken av det så kallade finanspolitiska ramverket. Syftet med ramverket är goda statsfinanser genom olika budgetpolitiska mål och regler, och det Finanspolitiska rådet är satt att utvärdera och övervaka att staten följer det här regelverket.

Ett stort problem med systemet, utöver att det lämnar många politiska beslut till experter, är det så kallade överskottsmålet som hindrar staten från att låna för att genomföra nödvändiga investeringar.

För att råda bot på detta föreslår Vänsterpartiet ett tioårigt moratorium, det vill säga tillfälligt undantag, från överskottsmålet. Under de här tio åren ska staten gå med ungefär en procents underskott. I och med detta så möjliggörs vårt massiva investeringspaket i klimatet. Statsfinanserna skulle även efter dessa tio år att vara mycket goda. Med en statsskuld på under 40 % skulle Sverige även då höra till det absoluta toppskiktet av länderna i Europa, när det kommer till statsfinanser och statsskuld.

ska dra åt svångremmen ännu mer, vad är det då det handlar om?

I Ekots lördagsintervju i maj sade Finanspolitiska rådets (FPR) ordförande Lars Heikensten i förbifarten något som borde ha slagit ned som en bomb. När man undersökt de politiska partiernas program och myndigheternas planer, visar det sig att det egentligen inte fanns några konkreta idéer om hur mycket klimatomställningen skulle komma att kosta. Det gjorde Heikensten "mycket förvånad", vilket man ju kan förstå.

Men trots att FPR menade att det är "oklart" hur mycket investeringar som behövs för att rädda klimatet, så skyndade man sig samtidigt att hävda att det mesta av dessa okända investeringar inte kommer att göras av oss gemensamt. Statens viktigaste insatser borde istället vara att skapa "bra regelverk" för att uppmuntra privata aktörer. Vi vet inte vad och hur mycket som måste göras, men att det är marknaden som ska göra det.

Ali Esbati är kritisk:

–Det där är oerhört närsynt och det handlar i grunden om en världsbild där marknaden tillmäts närmast magiska krafter. Det är klart att investeringar kommer att ske privat och att regelverk är viktiga. Men utan offentliga investeringar kommer sådana investeringar dels att ske i alltför liten utsträckning och dels alltför sent. Det är inte acceptabelt.

Stora klimat-investeringar

Investeringarna som Vänsterpartiet föreslår fördelar sig som följer:

- 490 miljarder till stärkt transportinfrastruktur, med fokus på järnvägsutbyggnad.
- 130 miljarder till bygg- och fastighetssektorn, med fokus på klimatreiveringar som inte drabbar hyresgästerna, och klimatsmart nybyggnation.
- 100 miljarder till förbättrat elnät, överföringskapacitet och förnyelsebar el-produktion.

Dessa investeringar skulle direkt leda till 83 000 nya, kvalificerade arbeten.

Klimatet och kapitalet

På en punkt är Ali Esbati och Finanspolitiska rådet däremot helt överens, nämligen när det kommer till var kostnaderna för omställningen kommer att ligga. Det kommer att handla om transport, elförsörjning och bostäder.

–Det som framförallt kommer att krävas är att genomföra investeringar i de alternativ som får ned användningen av fossila bränslen och de utsläpp som bidrar till klimatförändringar. För vår del i Sverige

handlar det främst om transportsektorn; det vill säga att bygga ut tåg och kollektivtrafik; och om energisektorn, genom att ta kontrollen över elpriserna, bygga ut överföringskapacitet, och massivt bygga ut vind- och solkraft. Samt förstås i att renovera och bygga nya bostäder på ett klimatsmart sätt, säger Ali Esbati.

Med andra ord: klassisk samhällsbyggnad – just sådant som politiken abdikerat från under de senaste decennierna.

Om man vill ha en tydlig plan som tar de här

behoven på allvar, och faktiskt också räknar på hur mycket det skulle kosta, så räcker det också att titta på den politik Vänsterpartiet utarbetat under det senaste året. I maj i år föreslog partiet en satsning på 700 miljarder på klimatet. Denna historiska satsning ska finansieras genom ett moratorium på det finanspolitiska ramverket, och behöver alltså inte gå ut över välfärden eller våra andra gemensamma åtaganden. Vänsterpartiets förslag är det första, och hittills enda, konkreta och finansierade förslaget på hur vi tillsammans ska gå tillväga för att bekämpa klimatkrisen.

Från ord till handling

Men det saknas faktiskt inte radikala tankar om hur klimatfrågan ska lösas, från i alla fall några andra partier. Problemet är inte bristen på åsikter utan det underskott på materiella lösningar som är typiskt för en politik på tomgång. I slutändan fast i en motsättning mellan liberalismens två ansikten: antingen sluter vi oss på förhand till att marknaden ska sköta det på egen hand och att vi som medborgare gör bäst i att hålla oss på avstånd; eller så ska vi alla, genom ännu kraftfullare mobilisering och retorik fås att ta vårt individuella ansvar.

Där är Vänsterpartiets attityd i grunden en annan. Som Ali Esbati uttrycker det:

–Det som skiljer Vänsterpartiets politik från andra partiers, är att vi är beredda att faktiskt ta de besluten och sätta igång med det som kommer att vara ett omfattande, gemensamt åtagande. Och samtidigt utgå ifrån att vi har väldigt olika livssituationer i samhället idag, och att social jämlikhet och rättvisa därför oundvikligen måste gå hand i hand med en klimatomställning som faktiskt fungerar och blir av, säger Ali Esbati.

Ta det som ett löfte... inte som ett hot

Betyder det att klimatomställningen kommer att passera oförmärkt förbi för oss som individer, att vi inte kommer att behöva "förändra våra sätt att leva" som det ibland pratas om? Knappast, bara för att det är gemensamt och politiskt och inte som individer vi måste genomföra klimatomställningen betyder det förstås inte att den inte kommer att märkas av.

–I grund och botten handlar det om att skapa en grund för ett helt annat samhälle som bygger på låga utsläpp, minskad konsumtion, renare produktion, ef-

En rättvis klimatomställning

Åtta ytterligare förslag för en rättvis klimatomställning:

- Ett massivt grönt investeringsprogram för en fossilfri industri. Inrätta en grön statlig investeringsbank med minst 100 miljarder i kapital.
- Inrätta en grön omställningsfond där staten möjliggör investeringar för omställning till fossilfria företag genom överföring av medel från klimatbelastande produktion.
- Fasa ut klimatskadliga subventioner.
- Konkreta direktiv till våra AP-fonder för att stoppa investeringar

i klimatskadlig produktion. För fossilfria pensioner.

- Ökade anslag till de internationella klimatfonderna samt ett nytt klimatbistånd.
- Det ska alltid vara billigare att ta det klimativänliga alternativet när du reser. Inför träffsäker vägsplitageavgift och progressiv flygskatt.
- Nybilsförsäljning av bensin- och dieseldrivna bilar ska upphöra efter 2025. Stopp för fossila drivmedel 2035.
- Statlig konverteringspremie till den som ställer om sin begagnade fossildrivna bil till klimativänlig drift.

ektivare transporter, hållbara livsmedel och mycket mer, som Elin Segerlind uttrycker saken.

Om vi lyckas förverkliga detta – och det måste vi om vi ska lyckas rädda klimatet – så skulle det innebära ett samhällsprojekt på samma storleksnivå som det som skedde under efterkrigstiden, med miljonprogrammet och uppbyggnaden av den svenska vattenkraften och elnätet. Kort sagt: grundvalarna för det svenska välfärdssamhället.

Då handlade det om att bygga Sverige ut ur fattigdomen och att se till att vi gemensamt tog kontrollen över efterkrigstidens växande välstånd. När vi nu bygger för att rädda klimatet handlar det på samma sätt om att göra samhällsförändringen till en hävstång för större rättvisa, och att se till att det nya samhälle vi skapar kommer alla till del. Det är ingen liten uppgift, och den kommer knappast att gå oförmärkt förbi. Men som Ali Esbati ser på det handlar det inte om ett hot, utan en möjlighet.

–I grunden handlar klimatfrågan om hur vi vill leva tillsammans. Vi har i våra samhällen enorma resurser som kan användas till att lägga om till andra, bättre sätt att producera och transportera, att ta hand om varandra och umgås. Men då måste vi fatta gemensamma beslut om det. Klimatomställningen utmanar de rådande maktförhållandena. Det är just det som är nödvändigt. Och möjligheterna är stora: för full sysselsättning med bra jobb, stärkt gemensam välfärd och bättre sätt att organisera vår vardag. ●

*Social
jämlighet
och rätt-
visa måste
gå hand
i hand
med en
klimatom-
ställning
som fak-
tiskt fung-
erar och
blir av.*

Ali Esbati,
ansvarig
för partiets
ekonomiska politik

Vad står på spel för Transport?

Fem frågor till Tommy Wreeth, ordförande för Transportarbetareförbundet.

1 Transport har varit starka motståndare till nya LAS hela tiden. Hur ska kampen mot otryggheten fortsätta nu när riksdagsmajoriteten röstat igenom de historiska försämringarna i anställningstryggheten?

–Transportarbetareförbundet kommer inte att underteckna något huvudavtal som läget är nu. Vi kommer att fortsätta vår kamp mot otrygghet genom politisk påverkan och via våra kollektivavtal för att öka tryggheten för vårt förbunds medlemsgrupper.

2 Både Transport och Hamnarbeträfförbundet har haft varsin månad av blockad mot ryska och ryskkontrollerade fartyg. Hamnarbeträfförbundet har ansökt om att få fortsätta, men fått nej av Arbetsdomstolen. Om kriget fortsätter, hur ser du på en fortsatt blockad?

–Transportarbetareförbundet har för närvarande inga planer på en fortsatt blockad. Anledningen till detta är att blockaden som genomfördes fick önskad effekt och i kombination med EU:s utökade sanktioner så anlöper inga ryskflaggade, -ägda eller -kontrollerade fartyg för tillfället Sverige.

–Skulle denna situation förändras framöver så kan det givetvis bli en ny diskussion om blockad.

3 30 miljoner europeer arbetar på så kallade plattformsföretag, som Uber och Foodora. Ni har ju lyckats teckna kollektivavtal med Foodoras svenska gren. Vad betyder det för det fortsatta arbetet med att reglera gig-ekonomin?

–Att säkerställa villkoren för anställda på så kallade plattformsföretag är en svår nöt att knäcka. Det är en utmaning för den svenska modellen eftersom

Foto: Jan Lindkvist

Tommy Wreeth är ordförande för Transportarbetareförbundet.

Starka fackföreningar behövs mer än någonsin när tryggheten i arbetslivet är mer utmanad än på mycket länge.

det oftast saknas tydliga parter, ett ytterligare problem är att företagen/plattformen inte är tvingade att ha svenskt organisationsnummer och arbetsställe. Här behövs hjälp från både EU och staten att stifta lagar för att säkerställa möjligheten för oss som fackförbund att förhandla fram kollektivavtal och vettiga villkor för branschen.

4 Hur förbundet ska arbeta för att organisera fler medlemmar är en het fråga. Vad är det viktigaste att ta itu med för att dels få fler medlemmar, och dels flera som tar på sig förtroendeuppdrag?

– Vi måste bli ännu mer synliga och tillgängliga för både nuvarande och potentiella medlemmar. Inga föreningar behåller eller får medlemmar om man inte är relevanta och synliga. Vi får inga medlemmar gratis i framtiden. Samtidigt behövs starka fackföreningar mer än någonsin när tryggheten i arbetslivet är mer utmanad än på mycket länge. Att sen hitta starka företrädare på arbetsplatserna är minst lika viktigt, alla måste veta vem eller vilka som är Transport på arbetsplatsen.

5 "LO-familjens bråkigaste medlem", har Transport ibland kallats. Det har gällt både interna konflikter och att Transport har varit ett av de LO-förbund som blivit känt för att våga säga ifrån mot försämringar och stå upp för medlemmarna. Är det bra att vara ett bråkigt förbund?

– Att bråka för bråkandets skull har aldrig varit en vinnande modell, men Svenska Transportarbetareförbundet säger bara ja till saker som vi ser är bra för våra medlemmar.

– Så länge det kravet inte är uppfyllt håller vi emot. Jag skulle önska att fler fackförbund hade samma ryggrad när det blåser snålt. Om detta innebär att vi är LO:s bråkigaste förbund så är jag mycket stolt över den "titeln".

– Vad det gäller interna konflikter så tror jag nog att andra förbund har sina konflikter också. Vi har alltid haft högt i tak och många medlemmar som tycker och tänker fritt i olika frågor. Detta upplever jag som en av förbundets absolut största styrkor, blir det tyst och alltför samstämmigt gör det mig nog mer orolig.

ÅSA MATTSSON

Rött får en helt egen hemsida - rött.nu

Visste du att Rött har fått en alldeles egen hemsida? På rött.nu, eller för den delen på rott.nu, kan du inte bara läsa reportage och intervjuer från magasinet utan också färskna nyheter med vänstervinkel, och dessutom lyssna på våra poddar och se panelsamtal!

Vi i Vänsterpartiet har blivit allt bättre på att producera eget mediematerial. I lokalföreningar runtom i landet spelas det in poddar och program om både lokal och nationell politik. Här på partikansliet gör vi också vårt bästa för att göra vänsterpolitiken begriplig och lättillgänglig. Därför har vi lanserat sidan rött.nu, där man enkelt kan skaffa sig en inblick i vår politik.

Här finns podden Det här snackar vi om idag, där programledaren Anna Herdy guidar en genom veckans allra hetaste frågor och snackisar, ofta tillsammans med en gäst. Här finns också podden Facksnack där representanter från nätverket Facklig vänster pratar om allt som rör förvärvsarbete och facklig kamp. Se också programmet Studio V, där våra riksdagsledamöter tillsammans med andra gäster ingående diskuterar och analyserar politiska frågor.

På hemsidan finns också flera års material från magasinet, ibland med bonusar som fullständiga intervjuer eller fler bilder. Dessutom nyhetsklipp och kommentarer på politiska nyheter, allt ur ett demokratiskt socialistiskt perspektiv. Rött.nu kommer att vara en viktig plattform under valrörelsens sluspart och vidare i framtiden. Precis som Vänsterpartiet på det stora hela så är hemsidan till för alla, inte bara för några få, så besök den, sprid artiklar och sändningar på sociala medier och tipsa gärna en vän!

MARTIN THÅSTRÖM

Foto: Istockphoto

Låt valåret bli åsnans år

Hon skriver dikter där språkets skönhet möter världens våld. Rött har träffat den återigen bokaktuella poeten Athena Farrokhzad, som i *Åsnans år* låter djurvärldens proletär hålla upp en skrattspegel för klassamhället.

På försättsbladet till Athena Farrokhzads nya diktsamling står: "Adventavit asinus, pulcher et fortissimus". "In kommer åsnan, den vackraste och modigaste". Frasen har sitt ursprung i en sång från den tidiga, kristna traditionen att i januari hålla en "Åsnans fest". Djuret som ska ha burit jungfru Maria och Jesusbarnet under flykten till Egypten firades för ungefär 2000 år sedan med pompa och ståt. I vår tid har åsnan inte längre något årligt återkommande kalas. Men den finns fortfarande med oss som symbolbärare, både i kulturen och i språket.

– Åsna är ju ett invektiv, säger Athena Farrokhzad.

– Att vara en åsna är något lågt. Det är ett skällsord, ett tillmäle. Men åsnan har för mig också visat sig vara en outtömlig källa till en mängd andra saker. Till humor, till sorg och till politisk analys.

Vi sitter under ett träd nära hennes hem i Bagarmossen, söder om Stockholm. Hon har just kommit tillbaka hit efter ett års vistelsestipendium i Berlin. Resultatet, den nya boken *Åsnans år*, blev till ur en besatthet av det djur som genom historien utfört så mycket av människans arbete. När Athena Farrokhzad

väl hade börjat tänka på och skriva om åsnor dök de plötsligt upp precis överallt.

– Jag upptäckte att det finns ett slags åsnelitterär tradition, säger hon.

– Så många, stora författare har skrivit om åsnor. De har inte bara en central roll i Bibeln, utan finns med i allt från Aisopos fabler till samtida litteratur. Juan Ramón Jiménez tilldelades till och med Nobelpriset i litteratur för sin bok om åsnan Silver. Visst förekommer massor av andra djur också i litteraturhistorien. Men åsnan har en speciell roll och funktion.

Åsnans år inleds med att diktjaget på en loppis hittar en åsna i porslin. Hon tar hem den, ställer den vid spisen. "Nu är det du och jag, lilla dysterkvist", viskar hon och stryker pryd-nadsdjuret över öronen. Därifrån dyker texten sedan ner i den rika berättartradition och symbolik som finns kring åsnor.

– Till att börja med handlade det för mig mycket om bilden av åsnan som "djavelsvärldens proletär", säger Athena Farrokhzad.

– Analogin mellan åsnan och arbetarklassen är så tydlig. Inte bara i att åsnan är exploaterad, den som gör allt jobb och producerar allt mervärde. Utan även i hur vi talar om åsnor. ▶

1983 Athena Farrokhzad föds i Teheran, Iran. Växer upp i Göteborg.

2005 Börjar på författarskolan vid Biskops-Arnö.

2013 Ger ut diktsamlingen *Vitsvit*, som bland annat nomineras till Augustipriset.

- Analogin mellan åsnan och arbetarklassen är så tydlig. Inte bara i att åsnan är exploaterad, den som gör allt jobb och producerar allt mervärde, säger Athena Farrokhzad.

- Jag tror på att bygga alternativ, kollektiv, motstånd och rörelse tillsammans med människor som vill något annat.

Den som arbetar hårdast och blir mest utnyttjad är också den som vi hånar mest.

Så tecknar dikten i *Åsnans år* en åsnans ideologi. Ett helt system som är uppbyggt kring produkten av dess kroppsarbete, och där moroten ständigt dinglar framför nosen som belöningen den aldrig kommer att nå. "Varför är vi hackkcycklingen i hönshuset?" frågar sig djuret.

"Vi är väl också slitvargar som dromedaren

Vi är väl också arbetsmyror
som den där pantade hästkraken"

Så resonerar åsnan texten igenom kring sin plats i klasspyramiden. Förvandlas via orden från ett arbetsredskap till en egen person.

- Åsnan är så mänsklig, säger Athena Farrokhzad.

- Den ligger verkligen nära människosläktet. Inte bara för att den är lite lik oss, med sina stora ögon. Utan också för att åsnor är väldigt emotionella, sociala varelser. De har lätt för att känna oro. Visste du att om en åsna dör så ska man

inte flytta kadavret förrän alla individer i flocken fått ta sitt avsked?

Hon säger att hon aldrig vet vart skrivandet ska leda när hon börjar. Men att det med tiden blivit tydligt för henne att *Åsnans år* är en diktsamling som handlar om att bära. Sin last. Sin bakgrund. Sitt ursprung. Sin historia. Sin av samhället tilldelade roll. Sina barn. Men också sorg. Stora delar av texten skildrar den saknad, tomhet och allt däremellan som uppstår vid en förlust.

- Jag tycker inte om ordet sorgearbete, säger hon.

- Men boken kretsar mycket kring vad det är att bära sorg. Jag tycker att det finns en analogi där också, mellan åsnans arbete och sorgen. Åsnan bär sin last hela livet, för den finns ingen vila. Så är det också för den som sörjer. Att bära sorg är en evig uppgift, som man har med sig tills man själv dör.

Med det tunga sagt, så finns även en rad observationer och scener i *Åsnans år* som är roliga. Författaren själv skrattar när hon får de humoristiska inslagen i boken påpekade för sig. Säger att det hade varit omöjligt att skriva om kulturhistoriens mest utskrattade djur utan att ta med också humorn i texten.

- Jag hade jätteroligt när jag skrev, säger hon.

- Den här boken är lite annorlunda från mina tidigare, eftersom den håller på så mycket med fiktion. Texten går ganska långt i en massa fantasier och föreställningar om åsnan i dess olika skepnader och genom historien.

Hon säger att några av hennes skrivande vänner efter att ha läst *Åsnans år* har skojat med henne om att hon är "i riskzonen för att bli romanförfattare". Självtvärer hon sig dock från ett sådant uppdrag. Hon blir uttråkad för snabbt för att kunna hålla på med berättelser, menar hon.

- Jag kan inte ens berätta en godnattsaga för mina två barn utan att tappa tråden. Att börja skrivandet med utgångspunkt i en berättelse passar inte mig. Jag är dessutom alldeles för intresserad av språkets outgrundlighet, våld och skönhet. Det otroliga i att man kan drabbas så starkt av en formulering eller en radbrytning. Det är poesins starkaste egenskap.

Athena Farrokhzad debuterade 2013, med diktsamlingen *Vitsvit*. Den täta, sammanhållna texten tryckt med vita bokstäver på svart bakgrund mottogs med hyllningar. Boken, som kretsar kring en familjs erfarenheter av revolution, krig, migration och rasism, blev nominerad till såväl Augustpriset som Borås tidnings debutantpris. Hon tilldelades samma år även Karin Boyes litterära pris. En författare hon själv sedan åter-

2014 Medverkar i "Sommar i P1".

2016 Ger tillsammans med den rumänska poeten Svetlana Cârstea ut diktsamlingen *Trado*.

2019 Skriver pjäsen *Moral enligt Medea*, som uruppförs vid Nationalteatret i Oslo.

knöt till 2019, när hon gav ut *I rörelse*. Titeln, förstås, en blinkning till Boyes allra kändaste dikt.

–När *I rörelse* kom ut tänkte jag mycket på att jag aldrig hade kunnat debutera med en sådan bok, säger hon.

–Den är ganska aktivistisk, flippad och rolig, lite som *Åsnans år*. Hade jag inte varit ganska etablerad vid det laget så tror jag inte att någon hade vare sig velat ge ut eller läsa den. Det hade kanske heller aldrig ens fallit mig in att skriva en bok som var tillägnad olika sociala rörelser.

Ju mer etablerad hon har blivit, desto friare upplever hon att hon kan förhålla sig till sitt författarskap, vad hon skriver om och hur. Hon har dock långt ifrån bara ägnat sig åt lyrik.

Athena Farrokhzad är också en flitigt anlitaad översättare. Har gett läsare möjlighet att på svenska få ta del av legendariska poeter som Adrienne Rich och Audre Lorde. Hon skriver dessutom dramatik. Bland hennes verk för teater finns exempelvis en uppmärksam, fri fortsättning på den klassiska pjäsen *Medea* med titeln *Moral enligt Medea*.

Vid sidan av detta har hennes namn det senaste decennierna titt som tätt syns på kultursidorna, och då ofta med debatt som följd. Som efter hennes omtalade ”Sommar i P1” 2014, eller efter den runa hon skrev över den danske poeten Yahya Hassan i DN 2020.

–Jag skriver väldigt sällan idétexter i tidningar på det sättet nuförtiden, säger hon.

–Men till och med min poesi kan uppfattas som kontroversiell av högern. Jag tänker att den reaktionen bara är ett utslag av att vänstern inte har hegemoni i samhället. Att vi är tillbakaträngda och svaga får vissa konsekvenser i mitt yrkesliv. Men så är det för den som arbetar inom vården eller i transportsektorn också.

Att vara vänster, att vara arbetarklass och att vara exploaterad kostar för alla, säger hon. Hon är dessutom noga med att poängtera att samhället är fullt av människor som betalar ett mycket högre pris än vad just hon personligen gör.

–Men svaret på hur man förhåller sig till att leva i högerens hegemoni är samma för mig som för en sjuksköterska eller lokförare, säger hon.

–Jag tror på att bygga alternativ, kollektiv, motstånd och rörelse tillsammans med människor som vill något annat. I mitt yrkesliv försöker jag skapa allianser och sammanhang som sanktionerar vårt politiska projekt. Det är viktigt för mig som författare att veta vad som är min drivkraft och vilka som är mitt folk.

Till och med min poesi kan uppfattas som kontroversiell av högern. Jag tänker att den reaktionen bara är ett utslag av att vänstern inte har hegemoni i samhället. Att vi är tillbakaträngda och svaga får vissa konsekvenser i mitt yrkesliv. Men så är det för den som arbetar inom vården eller i transportsektorn också.

Den politiska dimensionen i hennes dikter blir sedd ur den synvinkeln ännu mer central. När hon låter åsnorna bilda den revolutionära motståndgruppen ”Radical Ass Fraction” (RAF) är det på samma gång en lek med orden och historien som en illustration av människans egen dumhet. Åsnorna och flugorna kan ju inte hålla sams. Att tillsammans slå tillbaka mot plågoanden homo sapiens blir omöjligt. Förhandlingarna de båda grupperna emellan är lustiga, det kanske mest uppenbart humoristiska inslaget i *Åsnans år*. Men de är också en påminnelse om vilken potential att förändra som faktiskt finns, om ett samhälles svagaste går samman.

–Jag tror ju ändå på att det är vänstern som står emellan mänskligheten och barbariet, säger Athena Farrokhzad.

–Så jag kan inte separera min poesi från min vilja att internera i världen. Den viljan är inte bara avgörande för mitt skrivande. Den är den primära drivkraften.

TEXT: SARA MARTINSSON

FOTO: ANDREAS RENLUND

2022 Ger ut diktsamlingen *Åsnans år* (Albert Bonniers förlag).

2022 Tillträder tillsammans med Ida Linde som curator för Internationell författarscen på Kulturhuset, Stockholm.

Recensioner

Skriv till oss vad du tycker om det här numret och ha chans att vinna en bok. Adressen hittar du på sidan 2.

VINN EN BOK!

Superproffsig utomjording

Lady Gaga

Friends arena, Stockholm, 21 juli 2022

Musik. Popdiva och rockstjärna, en utomjording och en frälsare. Som samtidigt får fansen, sina Little Monsters, att känna sig sedda och stärkta.

Lady Gaga har en konstnärlig vision och ett tydligt budskap. Albumet *Chromatica* är amerikanskans egen planet, där jämlikhet råder och alla färger och ljud blandas. Ytan säger dansa, men texterna tar upp tuffa ämnen – och att överleva och ta sig igenom svårigheter. På scenen är hon larger than life, men också människan Stefani Germanotta. Som det superproffs hon är visar hon äkta, tårögda känslor, och att hon varit nere men tagit sig upp igen, både till kropp och själ.

Bad romance, *Just dance* och *Poker face* är en start som visar självförtroende. På en mindre scen med ett piano som stulet från H.R. Giger gör hon *Born this way* och filmlåtarna *Shallow* och *Always remember us this way* till självklara höjdpunkter.

Stockholm var andra stoppet av tjugo för *Chromatica ball*,

turnén som skulle ägt rum för två år sedan. Scenbygget liknar brutalistisk arkitektur, eldkastare används flitigt och tvåtimmarsshowens sex akter har introfilmer, färgteman och otaliga dräktbyten. I den välsynkroniserade danstruppens koreografi finns en spännande skevhet. Tillsammans med de hårdrockande gitarristerna blir det både Rammstein på stel grillfest hos Madonna och Muse på utflippat party med Kylie Minogue. Något att titta och tänka på finns det hela tiden, och det är ingen tvekan om vem som styr.

Mest imponerande är Lady Gaga själv och hennes röst. Oavsett om hon framträder som människa, maskin eller monster finns det en frihet att glädjas åt i hennes spektakulära show.

Bella Stenberg

FOTO: KEVIN MAZUR/GETTY IMAGES FOR LIVE NATION

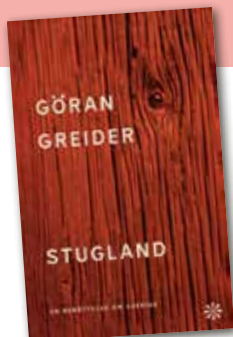
Evolution

Regi: Kornél Mundruczó

FILM. Den ungerske regissören Mundruczó berättar i sin episodiska släktkrönika om judiskt liv i Europa, om att arva trauma och kanske också om hur sådana sår till slut läker. I tre kapitel följer vi en familj från Förintelsens efterdyningar och in i samtiden. Den inledande ordlösa episoden är väldigt gripande, de andra när tyvärr inte samma höjd. Inte en lättsam eller upplyftande film, men stark och dessutom vackert fotograferad.

Martin Thåström

Stugland

Göran Greider (Volante)

Bok. Greiders drygt hundrasidiga essä om stugor och om Sverige täcker in det mesta – Paul Celan, ut- anförskap och urbanisering, ett recept på Falu rödfärg. Greiders tankar om den röda stugan som nationalklenod och samlande kraft är tänkvärda, men det är kanske ändå hans förmåga att tänka vitt och brett utan att det för ett ögonblick är svårt att följa honom i hans tankegångar som imponerar mest. En blivande klassiker perfekt för en eftermiddag i sensommarsoll!

Martin Thåström

De ofelbara

Carl Hamilton (Mondial)

BOK. Inför valet 2018 skrev Carl Hamilton, ekonom och samhällsdebattör, en uppmärksam text i DN om hur det gick till när Landet Lagom blev Landet Måttlöst. Nu har den texten växt till en hel bok att begrunda. Carl Hamilton skildrar skarpsinnigt hur ett hybrid-Sverige växt fram, inom ekonomin, skolan, försvaret, invandringspolitiken och under coronapandemin. Folkhemmet skapade en särskilt sorts svenskt storhetsvansinne hos nya makthavare, eftersom det tjänar som det legitima goda exemplet för andra reformer, även när de är usla, ogenomtänkta och handlar om egen vinning.

Åsa Mattsson

Bortom systemskiftet

Niklas Altermark och Magnus Dahlstedt, red (Verbal)

Antologi. Hur gick det till när den svenska välfärdsstaten kvävdes och ersattes av marknadslösningar? Hur blev vi kunder i skolan, vården, omsorgen? Här skriver några av våra främsta forskare och debattörer, som John Lapidus, Åsa Plesner, Paula Mulinari, Sven-Eric Liedman och Majsa Allelin. Och med förord av Göran Therborn! Måsteläsning för alla som behöver fräscha upp argumenten i valrörelsen, och efter den!

Åsa Mattsson

När högern beväpnade sig

Värre än sitt rykte. Så kunde man karaktärisera den svenska höger som länge inte ens benämnde sig så. Det var i kölvattnet av 1968 som Högerpartiet året därpå bytte namn till Moderata Samlingspartiet. Partiet ville inte längre förknippas med tronen, altaret, svärdet och penningpåsen. Motståndet mot varenda jämlikhetsreform av betydelse, mot generell social välfärd och den allmänna och lika rösträtten, för att inte tala om försvaret av imperialism och rasideologier, skulle glömmas, eller gömmas bakom etiketten "moderat". Och framförallt, den militanta antifackliga arbetarfientligheten skulle begravas i historien, i synnerhet den väpnade.

Då handlade det inte bara om hatet mot "den vildsinta rasen" i Ådalen efter militärens massaker på strejkande arbetare 1931. Inte bara om

polisliära högermäns smussel med beväpning mot strejkande arbetare genom den så kallade Munckska kåren på 1920-talet, eller stödet åt Finlands vitgardister 1918, eller de baltfrivilligas vanvettiga äventyr i ryska inbördeskriget 1918-19.

Nej, vi talar om direkt beväpning som under storstrejken 1909 eller Stockholms Frivilliga Skyddskår som i april 1917 sattes upp av bland andra högerens nationella ungdomsförbund för att med tretusen beväpnade män kuva hungerupprockliga arbetare. Vänstern hotade med allmän arbetsbeväpning och projektet havererade.

Vi påminns också varje dag från Ryssland över Ungern via Italien och Frankrike till USA om den nygamla högervägens innebörd. Att svenska moderater efter Reinfeldt utan blygsel benämner sig "höger" röjer vad som kan ruva i skuggorna.

FOTO: HASSE HEDSTRÖM

Håkan Blomqvist,
historiker och medlem
i Vänsterpartiet.

Annons

Vi skriver i **internationalen**

Emma Lundström
Håkan Blomqvist
Arash Gelishkan
Eva Nikell Kjell
Östberg
Paula Mulinari
Lars Henriksson
Roya Hakimnia
Per Leander

PÅ KÖPET:
SVERIGES LEDANDE
SOCIALISTISKA
TEORETISKA
TIDSKRIFT

röda rummet.

Om det existentiella
er politiska

**VANMAKT
MOLMAKT**

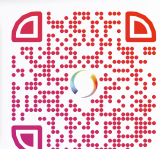
socialismen

SOCIALISTISKA ANALYSER & REPORTAGE VARJE VECKA!

internationalen

internationalen.se/prenumerera | Swisha 99:- till 1 235 393 053, så får du tidningen i tre månader. Glöm inte namn och adress!

Scanna swishkoden &
prenumerera **99:-**
i tre månader för

Stridbar städerska tar plats i franska parlamentet

Under nästan två år ledde hon en strejk mot en av världens största hotellgrupper – och vann. Nu har Rachel Keke tagit plats i det franska parlamentet för vänsterkoalitionen NUPES, genom att slå ut den tidigare idrottsministern.

– Jag ska städa upp i nationalförsamlingen, lovar hon.

Rösten är stadig och stark. Det går inte att ta miste på ursinnet när hon ställer sig upp i plenisalen och ännu en gång kräver höjd minimilön, hennes stora hjärtefråga.

–Jag skulle vilja veta hur många här som har tjänat 800 euro? Vem har tjänat 900? Tusen? Per månad alltså, inte om dagen. Ingen.

Hon spänner ögonen i de övriga parlamentsledamöterna och fortsätter:

–Jag har blivit vald till parlamentsledamot och upptäcker en fruktansvärd sak: Ni föraktar basyrkena, ni föraktar dem som tjänar Frankrike.

I det elitistiska Frankrike är Rachel Keke en sensation. Hon har egentligen allt emot sig för att göra politisk karriär: invandrare, svart, kvinna och lågutbildad. Ändå har hon, som första städerska någonsin, tagit sig in i den franska politikens hjärta. Och slagit ut en tidigare minister och OS-medaljör på köpet.

Fackligt engagemang

48-åriga Rachel Keke kommer ursprungligen från Elfenbenskusten. Hennes pappa var busschaufför, hennes mamma sålde barnkläder på marknaden. Själv jobbade hon som hårfrisörskan.

Sommaren 2000 kom hon till Paris, efter statskupp och inbördeskrig i hemlandet. Tre år senare började hon jobba som hotellstäderska på ett av Accor-gruppens hotell i Paris, Ibis Batignolles. Hon blev kollega med ett fyrtiotal kvinnor, de flesta från olika afrikanska länder. Arbetstempot var infernaliskt: Tre

och ett halvt hotellrum på en timme, max 17 minuter i varje rum. Lönerna var låga och de fick inte heller betalt som de skulle för övertid.

–I slutet av min första arbetsdag var jag nära att lägga av... men så tänker du på dina barns framtid och så tar du mod till dig på nytt, konstaterade fembarnsmamman Rachel Keke i en artikel i tidningen Le Monde häromåret.

Så småningom engagerade sig Rachel Keke fackligt. Hon blev samtidigt städansvarig och kunde röra sig mellan hotellets olika våningsplan – och på så sätt mobilisera personalen. En första seger blev det när städerskorna, till arbetsgivarens stora förvåning, lade ner arbetet sedan de som jobbat första maj inte fått den utlovade, dubbla timlönen. Nästa morgon fick de sina lönecheckar.

Lederorstrejk

Den 17 juli 2019 tas det avgörande steget: städpersonalen går ut i strejk, med krav på mer betalt och bättre arbetsförhållanden. I ett år och tio månader håller de ut. Franska medier uppmärksammar den ovanligt långa strejken och kvinnor som dittills bara funnits i skuggorna syns nu på TV och i tidningarna.

–Att prata om den här kampen förändrade oss. Tidigare var vi okunniga, naiva, lättskrämde, vi trodde att vi inte hade några rättigheter, konstaterade Rachel Keke i tidningen Libération.

Städerskornas långa kamp bär frukt. I maj 2021 sluts en

Rachel Keke

Ålder: 48 år

Född: i Elfenbenskusten

Nationalitet: fransk medborgare sedan 2015; kom till Frankrike 2000.

Yrkesbakgrund: Började arbeta som frisör som 16-åring. Jobbade därefter som kassörska och som hemhjälp för äldre. I Frankrike arbete som frisör, hotellstäderska och städansvarig.

Partitillhörighet: La France insoumise (Det okuvade Frankrike)

Invald i franska parlamentet: 19 juni 2022

Foto: Mehdi Chebli/Polars/TT

Nyvald. Rachel Keke på plats i franska parlamentet.

överenskommelse med Accor-gruppen och den underleverantör som städpersonalen är anställd av: De strejkande får igenom flera av sina krav.

Vänsterradikala partiet La France insoumise (Det okuvade Frankrike) får upp ögonen för strejkledaren Rachel Keke och hon blir medlem. Inför parlamentsvalet i maj i år presenterar de franska vänster- och miljöpartierna gemensamma kandidater och hon tackar ja till att ställa upp som kandidat i sin egen valkrets.

Vinner över ex-minister

Som purfärsk politiker ställs hon mot de liberala partiernas gemensamma kandidat, den tidigare idrottsministern, världsmästaren och OS-medaljören i simning Roxana Maracineanu.

En hopplöst ojämn strid? Rachel Keke har en stor fördel: Till skillnad från sin motståndare bor hon i området och många får för första gången se en politiker som de kan identifiera sig med.

I parlamentsvalets första valomgång får Rachel drygt 37 procent av rösterna, medan hennes motståndare hamnar långt efter på knappt 24 procent.

Valresultatet får Roxana Maracineanu att uppmana väljarna att förena sig med henne i en "republikansk front" mot vad hon kallar "extremvänstern". Det får vänsterpolitiker att gå i taket: Uttrycket "republikansk front" har tidigare bara använts när höger och vänstern gjort gemensam sak för att hindra högerextremistiska Le Pen, far liksom dotter, att nå presidentposten.

Med knapp marginal i den avgörande valomgången – mindre än 200 röster – tar Rachel Keke hem en historisk seger.

De lågavlönades röst

En första politisk kris drabbar hennes dock redan ett par dagar senare. Högerextrema grupper publicerar då inlägg från sociala medier som Rachel ska ha delat eller lajkat under åren 2016 till 2019. Det handlar bland annat om inlägg med homofobiskt och hatiskt innehåll jämt mot nordafrikaner.

I ett eget inlägg på Facebook medger Rachel Keke att hon gjort delningarna, men försvarar sig:

–För några år sedan delade jag inlägg som absolut inte speglar den jag är och det jag försvarar idag i min politiska kamp. Jag har lärt mig mycket genom mitt fackliga engagemang och kampen på Ibis Batignolles.

Hon har också beklagat att hon i presidentvalet 2017 röstade på Emmanuel Macron:

–Han är de rikas president.

Rachel Keke har gått en lång väg, på flera sätt, men har lyckats med något få gjort före henne: att bli de lågavlönades röst i det franska parlamentet. Hon har också gjort klart att hon inte tänker låta sig skrämmas av "politiker med fem år på universitet", som hon säger i en intervju i Libération:

–Vi vann mot Accor-gruppen som är miljardärer, medan jag själv tjänade tusen euro i månaden.

TEXT: TORUN BÓRTZ

→		FART & FLÅKT	FÖRSÄKRAD FÖRSÄNDELSE	ÄR A SOM Ö	KNUBBIG BÅGSKYTT
100-ÅRIG ALOE					
GOTT OMDÖME					
SALEN-SÄLLE	▼	TÅG LEGEND			↘
↪			DIGITAL KANEL-BULLE		
ANBE-LANGAR				↘	ROSEN-BERG
TILL-SLUTEN SOM PÅ NYTT		↘	KORT KANSKE KOMPOTT		
FAST MARK MED FIRMA					

LOCH-LOCKEN	SOM PERSIKA I TRUTEN	FÖRE-STOD BIOLOGI	HULDA (MEN INTE HILDA)	▼	HELT KNÄCKT	▼	PRIVAT PRYL	SIGNIFI-KATIV PERIOD	SEPARA-TISTER	▼	GUBB-STOFF	▼		SPILLER	
↪	↘	↘	↘					GLOSA FÖR DÖSA SERBISKA SLANTAR	↘				OBSER-VATION SLICKA I SIG		
LIVREM BANAN-TYP					VILJA VETA KRYSS-MÖNSTRAD						MUNTER ROVFÄGEL RUMSKUL-LATRÄD	▼			
ENGA-GERAR AMFORA						TITTA I KULAN				KVINNLIG PIONJÄR LIVSKRAFT			HAN MONDO		ÄR VÅL PARTI-KAMRATER OFTAST
↪	↘	SOM FESTER		LOTTLÖS JULIANSK MORSNING				KREATÖR HÄROM-SISTENS							
STUCKIT UPP KARLSÖ						GLIDA IVÄG HÖGLJUTT					SVÅR ATT HITTA ULL T.EX.			ÄR ETT RIKTIGT KAP	
↪			POPSTIG KAN OCK BRUNÖGD VÄRA				BÖR SEG-EL VID STORM LODBROK						HAR KONTROLL PLYTET		
1000 HALV ÄTTA	ARBETA-REN MÅLA SNABBT									SÅGS EBBÄ PÅVEPYNT					
↪					DRÄNERA	REDO & RUSTAD					ANAIS			UPPE-SITTARE	RUM MED RUM
SVÅR ATT UT-HÄRDA								FLAX FULL-FJÄDRAD TALARE				▼			
KÅSE-BERGA-KILLE		LX / X KRÄM UTAN MJÖLK			KÄLTA TIDS-MASKIN						LÄGGER SKYTT SOM CHARMÖR			GÅR VI TILL BALE	↘
↪			LÄGGER BENEN PÅ RYGGEN						MO-BERGSK SOLDAT			↘	VAR ROSA PÅ		
FLACK-LAND						HÖRS MED HARE					SPETSIGA HORN-BILD-NINGAR				niklas.aurgrunn@gmail.com

Korsord

Niklas Aurgrunn

VINN EN BOK! Lös korsordet innan 7/11 och skicka in lösningen till oss. Adressen hittar du på sidan 2.
Du kan vinna *De ofelbara*, *Stugland* eller *Bortom systemskiftet* - skriv vilken du önskar.